

Suna Yuhwana

Skwiha marigin̄ Yesu Kristi ma na delewer na

¹ Nana delewer na ná, ta gwaday ta gwađa ta ghəŋa skwi ya maranaŋ Yesu Kristi ta gwal ka kwalva Lazglafta. Lazglafta ta vlanťá tsa skwiha ya ŋa maranaŋťá həŋ, ŋa snaŋta taŋ ta skwi ta dza'a gi magaku. Tsaya tama kəl Yesu Kristi ka ghunaftá duhwalani da kwalvani Yuhwana ŋa maranaŋťá tsa skwiha ya.

² Inda na skwiha nghan̄ yu na ná, gwađa Lazglafta ya kahwathwata, masləmtsəka Yesu Kristi yu, ka Yuhwana.

³ Tfawi ta ghəŋa gwal ta dzaŋa na delewer na. Tfawi ta ghəŋa gwal ta snaŋťá tsəna tsghatá lwa Lazglafta na. Ka snatá inda na skwiha nda vinda na. Grafgra kazlay: Ndusakndusa fitika magakwa tsa skwiha ya kə'a.

Tsgha ta lwi ŋa Iglizha ndəfán̄

⁴ I'i Yuhwana ta vindaŋ ŋa ghuḅa Iglizha ndəfán̄ ta hadika Asiya.

Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudani nda zdakwani. Tsatsi Lazglafta daga manda ghalya, va tsa tsatsi ya guli ndanana, tsa tsatsi ya guli ta kəma. Ka vlaghunavla tsa Sulkumhani ndəfán̄ ta nzaku tavata dughurukwani ya, ta zdakatahudi nda zdaku guli.

⁵ Ka vlaghunavla Yesu Kristi ta nzakway ka vərđa masləmtsək ya guli, ta zdakatahudi nda zdaku. Tsatsi na taŋtaŋa mndu ta sli'agapta ma

mtaku nda hafu. Tsatsi ta ga mgham ta ghəŋa inda mghamha ta ga mgham ta ghəŋa hadik.

Dvudva tsa Yesu Kristi ya ta amu. Ka pghintá tsi ta usani ŋa varagamapta ma dmaku.

⁶ Tsatsi ta namafta ka gwal ta ga mgham, ka gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Dani. Nani glaku nda mbraku ŋa kdakedzen. Amin!

⁷ Wya tsi dza'a sagha ma ghwayak.

Dza'a nda ngha inda mnduha nda ira taŋ, nduk nda tsa gwal ta dzata ya tani.

Dza'a taway inda mndəra mndu ta taw ta ghəŋani. Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi. Amin!

⁸ «I'i zraftani, i'i kdavaktani,» ka Mgham Lazglafta mnata. Tsatsi Lazglafta ta mbruta, tsatsi ya manda ghalya, tsatsi ya ndanana guli, tsatsi ya guli ta kəma.

Nghan̄ta Yuhwana ta Kristi ma glakwani

⁹ I'i Yuhwana zwan̄ama ghuni ya ta vindaghu-nafta. Nda i'i tani, nda kaghuni tani, nda guya vgha mu ma Yesu. Ta kuwa turtuk mu ma ghuya dan̄wa. Su'uway ta su'u mu demdem. Ma ga mghamani mu. Ksafksa lu ta i'i, ka klaghata vzint̄a ta tsatá hadik ma takataka drəf ta hgu lu ka Patmus*, ta ghəŋa vəl mnay da nda tvani ta gwada Lazglafta nda kahwathwatani ya marigin̄ tsi ma Yesu.

¹⁰ Ma sana fitik badu Dəmas, ka ksuta Sulkum nda ghuḅa ta i'i. Ka snan̄ta yu ta lwi ta gwadata nda

---

* **1:9** Patmus: sana zwan̄a vli ya ta tsavata ma drəfa Ege, ta maga meli 100 nda luwa Afisus. Vli ya ta hlaghata lu ta gwal ta tsanaghata la numna Ruma ta guma ta həŋ, na tsa vli ya.

lwi dagala manda ghudzaga duli nda ga mahulhula da.

¹¹ Ka'a mantsa: «Klafkla ta delewer ka vindamta ka mida ta skwi nghan ka. Ka tsaghanafra ka ta ghu6a Iglizha ndafan, ta nzakway ka luwa: Afisus, Samirna, Pergam, Tiyatir, Sardis, Filadelfi nda Lawdikiya,» ka'a.

Na sana da ta tsa lwi ya,

¹² ka mbadavata yu ka nghan ka wa tsa mndu ta gwada nda i'i ya. Mbadavata da, ka nghan ta yu ta pitirlaha dasu ndafan.

¹³ Ma takataka tan, mamu sana mndu ta sladu manda tsata Zwan mndu, nda sudata lgut zutut dikw ta sala ta vghani, hbana tsi ma ghuva nda banava magaf lu nda dasu.

¹⁴ Ka nuslin tilil swidi ma ghani manda bata swida tuwak nda ya manda bata papla. Ta zghaku iri ma ghani manda vu.

¹⁵ Ta wudaku salahani manda kufur sluwap lu ma vu. Manda ghudzaga berz lakwa imi ka lwani ta ghudzaga.

¹⁶ Ka nanata tsi ta tekwatsaha ndafan ma dzva zeghwani. Ka sabo kafay nda za slerpuhani his his ma wani. Ta wudaku kumani manda wudakwa fitik ma ghan.

¹⁷ Manda nghan da, ka zambatata yu ta kamani manda mndu nda mta. Ka fafata tsi ta dzva zeghwani ta i'i, ka'a mantsa: «Ma zlan ka ta zlan! I'i tananani, i'i kdavaktani†,

¹⁸ i'i hafu. Si nda mta yu, ama nda hafu yu ndana

---

† **1:17** Aya 13. 15: Ngha ta Daniyel 7:13, nda 10:5, nda 7:9, nda 10:6. Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:2, Hebru 4:12, Isaya 44:6, nda 48:12.

ɲa kɛkedzen. Ma dzva ɗa ɲanata yu ta makuɓla mtaku nda hɛga mtaku tani.

¹⁹ Vinda tama ta inda skwi ya nghan ka, nda inda skwi ya ta magaku ndanana, nda inda skwi ya dza'a gi sagha tahula tsa.

²⁰ Wya klatá ghɛɲa skwi ya nda difa ma na tekwatsaha ndɛfáɲ ta nghɛ ka ma dzva zeghwa ɗa, nda ya ma Pitirlaha dasu ndɛfáɲ na: Tsa tekwatsaha ndɛfáɲ ya ná, duhwalha Lazglafta ta ghɛɲa ghuɓa Igliz ndɛfáɲ ya. Tsa pitirlaha ndɛfáɲ ya guli ná, tsa Igliz ndɛfáɲ yeya guli.»

2

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma Luwa Afisus

¹ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Afisus:

«Wya skwi ya mna mndu ya ta ɲanata tekwatsaha ndɛfáɲ ma dzva zeghwani, ta mbaɗa mataba pitirlaha dasu ndɛfáɲ. Ka'a mantsa:

² Nda sna yu ta slnaha gha, ta dzadza ka ta vgha me' ka magay, ta ɲavaɲa ka. Haɗ ka ta dzrawi nda gwal ta sidi wa. Ghunatá mndu ɲni, ka sanlaha ma mnduha ta mnay. Tsaw ta ghunata mndu a hɛɲ kay guli mataba tsa wa. Ka dzəghaɲtá ka ta hɛɲ, ka tsatsaftá ka kazlay: Gwal tsakalawi hɛɲ kə'a.

³ Ta ɲavaɲa ka, ka su'a ghuya ɗaɲwa ta ghɛɲa gwada ta i'i. Haɗ ka ta rwa mala gulu wa.

⁴ Ama, mamu sana skwi ta dvu yu ta kagha ta ghɛɲani. Dvəgla a ka ta i'i manda ya si ta ɗvə ka taɲtaɲ wa.

⁵ Havak hava, ka ma vəl ga zlambuta ka ya. Ka payanata ka ta nzakwagha, ka vranaftha ka ta nza-kwa gha manda va ya si ghalya. Ka kwalaghuk-wala ka ta mbədanaftha nzakwa gha katsi, dza'a laghala yu da slaghaghata, ɲa klaghuta pitirla gha ma vlani.

⁶ Nziya nza tsi ná, mamu sana skwi ta zɔgihata ma kagha. Ta husa gha husa slna la Nikwalay manda va ya ta husihata tsi ta i'i ya guli.

⁷ «Ka mamu sləmənɲa snay da mndu, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz.

«ɲa gwal ta zaktá ghwa ya, dza'a vlanɲvla yu ta fwa hafu ta slanaghata lu ma gama Lazglafta* ya ta həɲ, ɲa zay taɲ.»

Tsgħa ta lwi ɲa Igliz ma luwa Samirna

⁸ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Samirna:

«Wya gwada ta mnə mndu ta nzakway ka taɲtaɲani nda kdavaktani, mndu ya si ta mtuta ka vragapta nda hafu ya.

⁹ Nda sna yu ta sa duni ta sə ka, nda pɔfa gha. Tsaw ka gadghəl ka. Nda sna yu ta rutsak ya ta pghə lu ta kagha, nda ya ta pghə tsa gwal ta mnay kazlay: La Yahuda aɲni kə'a ya, tsaw mantsa ya a həɲ wu, guyata ghəɲa mnduha halaway həɲ.

¹⁰ Ma zləɲ ka ta ghuya daɲwa ya dza'a ka da ghuyay. Ya wya halaway dza'a hlafta san-laha ma kaghuni ka pghamta ma gamak ɲa dzəghaghunata, ɲa zaghunatá fitik ghwanɲ ta giri ɲa ghuni. Ka sladafta ka ta zlghay nda ɲudufa gha

---

* **2:7** Ngha ta Zlrafta 2:8. 9, nda Suna Yuhwana 22:2.

dər ɲa dzata kagha tsi. Dza'a vlaghavla yu ta hafu ɲa nisəla vəl zata gha ta ghwa.

¹¹ «Mndu ya nda sləmənɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz.

«Mndu ya ta zata ghwa ná, had mtakwa mahis dza'a walaŋta ksaŋta wa,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ɲa Igliz ma luwa Pergam

¹² «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Pergam:

«Wya gwada ya mna mndu ta ɲanata kafay ya nda za wani his his.

¹³ Nda sna yu kazlay: Ma vla ga mghama hal-away nzata ka kə'a. Kulam nda tsa, ndi'afndi'a ka ta vgha ta i'i. Zlana a ka ta zlgħay nda ɲudufa gha, dər ma fitika dzata Antipas ta nzakway ka ɲərma mndu, ka masləmtsəka da ma luwa ghuni, ma vla nzakwa halaway ya wa.

¹⁴ Ama wya skwiha ta dvaghaghata yu: Mamu sanlaha mataba ghuni ta dvutá tagħa skwa Balam, ya ta tagħanaftá Balak, ka pghamta zwana la Isra'ila da ga dmaku, ɲa za slu'a skwa wuyay, nda ya ɲa maga sli'in̄sli'in̄† ya.

¹⁵ Manda tsaya guli ná, mamu sanlaha mataba ghuni ta dvuta tagħa skwa la Nikwalay‡ guli.

¹⁶ Mbədanafmbəda ta nzakwa gha. Ka mbədanaf a ka wu katsi, wya yu ta gi lagħa slaghaghata. Dza'a lmay ɲni nda hən̄ nda kafay ya ta sabi ma wa da.

¹⁷ «Ka mamu mndu nda sləmənɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnanata Sulkum ta Igliz!

† 2:14 Ngha ta Mbsak 31:16 nda 25:1-2. I Balama nda Balak: Ngha ta Mbsak 22:24. ‡ 2:15 Ngha ta 2:6, nda skwi ya ɲa ɲanata.

«Mndu ya ta zatá ghwa ná, dza'a vlanjva lu ta skwa zay ya nda dífa. Dza'a vlanjva yu ta inda tan guli ta pala ka nusliŋ ya vindaf lu ta lfidá hguš tida. Tsa hgu ya ná, had sana mndu nda sna wu, ba tsa mndu ta zlgħafta ya,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Tiyatir

¹⁸ «Vinda ŋa duhwala Lazgħafta ya ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Tiyatir.

«Wya gwada ya mna Zwanŋa Lazgħafta ya ta zlgħaku iri ma ghəŋani manda zlgħakwa vu, ta wudaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu ya.

¹⁹ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta slnaha ya ta magə ka, nda dva mndu ya ta dvə ka, nda gdavata ya gdava ka ma zlgħay nda ŋuduf. Nda sna yu kazlay: Mal slnaha għa ya ta magə ka ndanana ka ya maga ka tanŋa kə'a.

²⁰ Ama mamu skwi ya ta dvaghaghata yu ta ghəŋani. Zlanəŋzla ka ta tvi ta sana marakw ta hgə lu ka Zizabel*, ta mnay kazlay: Mnda kla lwa Lazgħafta yu kə'a ya. Mbada kə'a ka tagħa tsakalawi, ka nanagħatá gwal ta ksilhata slna da da maga sli'insli'ing, nda ya da za slu'a skwa wuyay.

²¹ Zlanəŋzla yu ta fitik ma ŋa mbədanafŋani ta nzakwani, ama va a ta zlanŋta maga tsa sli'insli'ingani ya wa.

²² Tsaya tama, dza'a vzafvza yu ta ghzləŋa ghuya danwa. Dza'a ganapga yu ta iri katakata ta inda gwal ta hliri nda tsi guli. Ala, ka mbədanafmbəda

---

§ 2:17 Ngha ta Sabi 16:14, 15, 33:34 nda Isaya 62:2, 65:15. * 2:20 Ngha ta 1 Mghamha 16:31, 19:1. 2, 2 Mghamha 9:22, 30.

həŋ ta nzakwa taŋ, ka zlaŋta maga tsa ghwadaka slna taŋ nda tsi ya katsi, ba tsa kasi'i.

²³ Ta ghəŋa tsaya guli, dza'a rwanarwa yu ta zwanani. Tsaya dza'a kəl Igliz ka snəŋta kazlay: I'i mnda tsatsafta skwi ma ndana mndu, nda skwi ma ŋudufa mndu tani kə'a. Taḅ ta slna ya maga[†] mndu dza'a planamta yu ta mndu guli.

²⁴ «Ama pḁakwa kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Tiyatir, kul snata tsa ghwadaka tagħa skwi ya, kul tagħaftá tsa skwi ta hgə həŋ ka-zlay: Difata skwa halaway kə'a ya, haḁ sana skwa ndəgaku ta faghunaghata yu wa.

²⁵ Nənanawaŋa kahwathwata ta zlgħay nda ŋudufa ghuni ta vragaghata yu.

²⁶ «Mndu ya ta zata ghwa, ta ŋanata slna ḁa ha ka kḁavaktani, dza'a vlaŋvla yu ta mbraku ta ghəŋa inda mndəra mndu.

²⁷ Tsa mbraku dza'a vlaŋta yu ya ná, tsa mbraku vliha Da ḁa yeya. Nə gayni ta mgham nda saraka kufur ta ghəŋa mnduha. Dza'a dzaḁiŋdzaḁa ta ghwadaka mnduha, manda ya ta dzaḁiŋta lu ta siga rḁisl ya.

²⁸ Dza'a vlaŋvla yu ta gumbəzla sərḁəkḁ guli.

²⁹ «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ya ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

3

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Sardis

¹ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Sardis.

[†] 2:23 Ngha ta Zabura 7:10, Irmiya 17:10, Zabura 62:13.   [‡] 2:28 Ngha ta Zabura 2:8. 9, grafgra nda Mbsak 24:17, Suna Yuhwana 22:16.

«Wya skwi mna mndu ta njanata Sulkumha ndəfəŋ ka nja Lazglafta nda tekwatsaha ndəfəŋ. Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha gha. Nda hafu ma i'i ka ka ta gray, tsaw nda mta ka.

² Sli'avaksli'a, mbra ta gwal ta nda hafu ma həŋ sli'ef sli'efa makədf həŋ da kdīvta. Ta nghə yu ta slna gha ta kəma Lazglafta da ná, kdānak a ka wa.

³ Havakhava gha tama ka kinawu mutsafta ka ta skwi taghaghaf lu nda ya ka ka snan̄ta. Snasna ka mbədan̄afta ka ta nzakwa gha. Ka si va a ka ta snata wu, dza'a laghala yu manda ghali ksaghaghata, snan̄ta a ka, ka ta wati luwa dza'a lagha yu wa*.

⁴ Nziya nza tsi, mamu sanlaha ma mnduha gha, ma va tsa luwa Sardis ya kul n̄rin̄ta lguta tan̄. Tsahaya, dza'a sli'i həŋ kawadaga nda i'i nda sudata lguta n̄uslin̄, kabga ran̄ra ta həŋ.

⁵ «Mantsa ya dza'a sudan̄avata lu ta lguta n̄uslin̄ ta mndu dza'a zata ghwa. Had̄ yu dza'a walan̄ta hərd̄in̄ta hgani ma deftera ya vindam lu ta hga gwal nda hafu nja kdēkedzen̄ wa. Dza'a mnan̄mna yu ta hgani ta kəma Da da, nda ya ta kəma duhwalhani kazlay: Nja da həŋ kə'a.

⁶ «Ka mamu mndu nda sləmən̄a snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum nja Igliz,» ka'a.

Tsgha ta lwi nja Igliz ma luwa Filadelfi

⁷ «Vinda nja duhwala Lazglafta ta nzakway ka nja Igliz ma luwa Filadelfi.

«Wya gwada ta mnə mndu ya nda ghuḅa. Tsatsi kahwathwata, tsatsi ta njanata makuḅla mgham

---

* **3:3** Grafgra nda Mata 24:43. 44, Lukwa 12:39. 40, 1 Tesalunik 5:2, 2 Piyer 3:10.

Dawuda. Ka guna guna tsi, haɗ wa mndu ka hafta wa. Ka hafha tsi guli, haɗ wa mndu ka gunata guli wa.

⁸ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha gha. Nda sna yu guli kazlay: Nda hta mbrakwa gha kə'a. Kulam nda va tsaya tani, ɲanaɲa ka ta gwada ɗa. Ta mna a ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a nda i'i wa. Tsaya tama, ta gunagha guna yu ta watgha. Haɗ mndu dza'a hafta wa.

⁹ Wya skwi dza'a yu magay ɲa guyata ghəɲa mnduha halaway ta mnay kazlay: La Yahuda aɲni kə'a, kul nzakway manda tsaya. Tsakalawi ta tsakalə həɲ. Dza'a tiɲwaftiɲwa yu ta həɲ ɲa lagha da tsəlɔu ta kəma gha ka vla glaku ɲa gha, ɲa snaɲta taɲ kazlay: Dvudva[†] yu ta kagha kə'a.

¹⁰ Manda va ya ɲana kagha ta gwada ɗa ka gɗavata mida ya, dza'a ɲa gha ɲa i'i ta kagha guli ma ghuya ɗaɲwa dza'a dəɗanaghatá inda ghəɲa hadik ɲa dzəghaɲtá həɲ ya.

¹¹ Ndusa yu ka lagha. ɲanaɲa nda mbraku ta tsa skwi da kagha ya, kada kwala sani ma mndu klugudughusta nisəla zata ghwa gha.

¹² «Dza'a nanafna yu ta mndu ta zata ghwa ka gugudí ma həga Lazglafta ɗa. Haɗ dza'a walaɲta sabi mida wa. Dza'a vindafvinda yu ta hga Da ɗa nda hga luwa Da ɗa tani tida. Tsa luwa ya ná, lfida Ursalima ya dza'a saha ta luwa, ghunaf Lazglafta. Dza'a vindafvinda yu guli tida ta lfida hgu[‡] ya mutsaf yu.

¹³ «Ka mamu mndu nda sləməɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz,» ka'a.

[†] 3:9 Ngha ta Isaya 49:23, 60:14, 43:4.   [‡] 3:12 Ngha ta Isaya 62:2.

Tsgha ta lwi ŋa Igliz ma luwa Lawdikiya

¹⁴ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Lawdikiya.

«Wya gwada ta mnə mndu ta hgə lu ka Amin. Mndu ya ta nzakway ka vərda tughwani nda kah-wathwatani. Nda ma tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwi demdem.

¹⁵ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slna gha. Nda sna yu kazlay: Ləŋləŋa a ka wu, ghwitaktaka a ka wu kə'a.

¹⁶ Ma ta dər nzakwa gha ləŋləŋa ka ghwitaktaka a tsi. Dza'a vnihiŋvniha yu ta kagha ma wa da.

¹⁷ Ka kagha ta mnay na: Ka gadghəl yu, nda na yu ka gadghəl, "had sana skwi ta pđu yu wu," ka ka. Tsaw sna a ka kazlay: dənwa ŋa gha, ta ksaku ka ka hidahida kə'a wa. Ka pđu ka, ka fərđi'u ka, nda ghulpa ka guli.

¹⁸ Hidaku ya ta vlə yu ŋa gha ná, skwa da i'i ta dasu ya sluwap lu ma vu, ka da nzakwa ka, ka gadghəl. Skwa guli ta lguta ŋusliŋ ŋa suđavata gha, ka bukwanatá hula nzakwa gha ka fərđi'u. Skwa ta ghwana skwi ta iri ŋa ta ira gha, kada nghanja ka ta vli.

¹⁹ Gwal ta đvafš yu ná, ta dvay yu ta həŋ, ta zlahay yu ta həŋ. Mantsa ya, ŋavaŋa ka payanata ka ta tva gha.

²⁰ Wana yu ta sladu ta watgha ka dza watgha. Ka snaŋsna mndu ta lwa da ka gunihata wa tgha, dza'a lamla yu da taŋ, dza'a zay yu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a zay tsatsi kawadaga nda i'i guli.

²¹ «Mndu ya dza'a zata ghwa, dza'a nzanafnza yu kawadaga nda i'i ta dughurukwa da, manda va ya za i'i ta ghwa ka nzafta yu kawadaga nda Da da ta dughurukwani ya.

²² «Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi ta skwi mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

4

Falaha ta luwa ma glakwa Lazglafta

¹ Tahula tsa, ka nghanṭa yu ta gunatá watgha ta luwa.

Ka snəglanṭa yu ta tsa lwi si ta gwadgihata nda lwi dagala manda ghudzaga duli ya kay. Ka'a nda i'i mantsa: «Safsa da hadna ka maraghata yu ta skwi ya dza'a magaku tahula tsa,» ka'a.

² Ka gi klaghata Sulkum ta i'i. Ka nghanṭa yu ta sana dughurukwa ga mgham. Ta tsa dughuruk ya, mamu sana mndu ta nzaku tida.

³ Tsa mndu ta nzaku tida ya, ta wudaku manda sana palaha ta hgə lu ka Dzaspa nda Sardwan. Dakwambuhwali ta wudaku manda pala ta hgə lu ka Imrud* ta wanafta tsa dughuruk ya.

⁴ Mamu dughurukha hisamsak fwaḍ mida guli ta wanafta tsa dughuruk ya. Hisamsak fwaḍ mida galata mnduha guli ta nzanazfta tida, nda susudatá lguta ŋusliŋ ta vgha tan, nda wawa ta zewzewa dasu guli ma ghənja tan.

⁵ Mamu wudakwa luwa, nda hlawa skwiha, nda ghudzaga luwa ta sli'agapta ma tsa dughuruk ya. Ta kəma tsa dughuruk ya, mamu pinatá vu ndəfán.

---

* **4:3** Aya 2-3: Ngha ta Izekiyel 1:26-28, 10:1. Imrud: Ngha ta 21:19-20 nda skwi ŋa ŋanata gha.

Tsa pinatá vuha ya ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta† ndəfáŋ.

⁶ Mamu sana skwi guli ta kəma tsa dughuruk ya manda dərəfa kwalaba ta wdaku manda dalagar.

Ma takataka tsa dughuruk ya nda ya nda ta hulani ta wanafta ná, mamu sana skwiha nda hafu ma həŋ, ka iriha dze'dze' nda tvə kuma taŋ nda ya nda tvə hula taŋ.

⁷ Tsa taŋtaŋa skwi nda hafu mida ya ná, manda rveri nzakwani. Tsa mahisani ya guli, manda zwaŋa lghəŋ nzakwani. Tsa mahkənani ya, manda kuma mndu kumani. Tsa mafwadani ya guli, manda dzala ta ndəru‡ ya nzakwani.

⁸ Tsa skwiha fwaď nda hafu ma həŋ ya ná, mku' mku' zlabakha taŋ. Ka iri dze'dze' wawa ta zlabakha taŋ nda vli nda ma hudani tani.

«Nda ghuḅa! Nda ghuḅa! Nda ghuḅa!

Na nzakwa Mgham Lazglafta,

ya nda mbra.

Kagha manda ghalya,

kagha ndanana,

kagha guli dza'azlay ta kəma§,»

ka həŋ ta vaghay nda vagha,

ka hanay nda hana, ta mnay.

⁹ Ta vlə tsa skwiha fwaď nda hafu mida ya ta glaku nda zləzlvu, ka rfa Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kḏekedzeŋ, ta nzaku ta dughurukwa ga mgham ya,

† 4:5 Ngha ta Sabi 19:16, Izekiyel 1:13, Zakari 4:2. ‡ 4:7 Aya 6:7.

Ngha ta Izekiyel 1:22, 1:5. 10, 10:14. § 4:8 Ngha ta Izekiyel 1:18, 10:12, Isaya 6:2. 3.

¹⁰ ta zlambatá tsa galata mnduha hisamsak fwad mida ya ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughurukwa ga mgham. Ta tsəlbu hən ta tsəlbu ta kəma Lazglafta ya nda hafu ɲa kdekedzen ya, ta hlapta hən ta tsa zewazewaha ma ghəɲa taɲ ya ka pghata ta kəma tsa dughurukwa ga mgham ya. Ka hən mantsa:

¹¹ «Mghama ɲni, Lazglafta ɲni, kagha ta zlaganaptá inda skwi. Manda ya đvaf ka zlaganapta ka ta hən, Ka gi nzaku hən. Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka vlaghata glaku, nda zləzlvu. ɲagha mbraku guli,» ka hən.

5

Deftera zwanja tuwak

¹ Ka nghanɲá yu ta mbsatá defteri vindaf lu ta vindi ta hulani his his ma dzva zeghwa tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya. Ka ndi'anaftá lu nda ɲizlaha ndəfáɲ.

² Ka nghə yu ta sana duhwal nda mbra, duhwala Lazglafta, ta hagaku nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Wa ya nda ra ɲa ɓlanapta na ɲizla na, ka gunanafta na defteri na?» ka'a.

³ Lay! Had sana mndu dər ta luwa, dər ta ghəɲa hadik, dər ta mnaka hadik*, ta laviɲta gunanafta tsa defteri ya, dər ka nghanɲta dida wa.

⁴ Ka taw yu ta taw katakata, kabga kwala lu kul slafta ta mndu nda ra ɲa gunanafta tsa defteri ya dər ɲa nghanavata ya wa.

---

* **5:3** Ngha ta la Filipiya 2:10 nda skwi ya ɲa ɲanata.

⁵ Ka sani ma tsa galata mnduha ya nda i'i mantsa: «Ma taw ka ta taw, wya rveri mataba mndəra la Yuda, ma zivra Dawuda, ta zata ghwa. Tsatsi dza'a ɓlanaptá tsa ɲizla ya, ka gunanafta tsa defteri ya,» ka'a.

⁶ Ka nghanɗa yu ma takataka tsa dughuruk ya, nda ya mataba tsa skwiha fwaɗ nda hafu mida ya, nda ya ma takataka tsa galata mnduha ya ta Zwaɲa Tuwak manda skwi si dzadza lu. Ndəfáɲ duli hani, ndəfáɲ irihani ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta ndəfáɲ ghunaf lu ta inda ghəɲa hadik ya.

⁷ Ka lagha tsi da tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya, ka zlghaghutá tsa defteri ma dzva zeghwani ya.

⁸ Manda zlghafta tsa Zwaɲa Tuwak ya ta tsa defteri ya, ka zləmbata tsa skwiha fwaɗ nda hafu mida, nda tsa galata mnduha hisambsak fwaɗ mida ya ta kəmani. Inda taɲ, nda ɲaɲatá htimbil, nda ndaghatá leghwaha dasu nda urdi ta nzakway ka du'a gwal nda ghuɓa, ma dzva taɲ.

⁹ Ka fə həɲ ta lfida laha. Ka həɲ mantsa:
«Nda ra ka ka klafta na defteri na,
ka ɓlanaptá ɲizlahani, kabga si dzadza lu ta kagha,
ka varanaktá ka ta Lazglafta
nda usa gha ta inda mndəra mndu ma inda
mndəra gwadá ta gwadə lu,
nda inda mnduha, nda inda zivra mnduha.

¹⁰ Nanafna ka ta həɲ ka mnduha Lazglafta, kagha ta nzakway ka Mgham.
Nanafna ka ta həɲ ka gwal ksanatá slna ta Lazglafta,
ɲa gay taɲ ta mgham ta ghəɲa mnduha ma ghəɲa hadik.»

11 Ka nghan̄ta yu ta ηəɖdəma[†] ta duhwalha Lazglafta kul laviŋta lu ta mbəɖafta ta wanafta tsa dughuruk ya, nda tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya, nda tsa galata mnduha ya tani. Ka fə həŋ ta laha.

12 Ka həŋ nda lwi dagaladagala mantša:
«Tsa Zwaŋa Tuwak si dza lu ya kay ná,
raŋra zlgħaftani ta ga Mgham, nda gadghəl,
nda difil, nda mbraku, nda zləzlvu,
nda glaku, nda ghubu,» ka həŋ.

13 Ta snə yu, ka inda skwiha zlaganap Lazglafta ta luwa, nda ya ta ghəŋa hadik tani, nda ya ta mnaka hadik tani, nda ya ma drəf tani, nda inda skwi ya mamu tani, ka həŋ guli mantša:

«ŋa mndu ta nzaku ta dughuruk, nda Zwaŋa
Tuwak na zləzlvu,
nda ghubu, nda glaku, nda mbraku ŋa
kdəkedzen!» ka həŋ.

14 «Mantša ya nzakwani!» ka tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma həŋ ya. Ka zləmbata tsa galata mnduha ya ka tsəlbu ta kəmani.

6

Nizlaha

1 Tahula tsa, ka nghə yu ta pslanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta taŋtaŋ tsa ηizlaha* ndəfəŋ ya. Ka snə yu ta mnay sana taŋtaŋa tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma həŋ ya, nda lwi manda ghudzaga luwa. Ka'a mantša: «Sawi,» ka'a.

2 Kə'a ka yu ná, ka nghan̄tá yu ta sana plis ka ηusliŋ. Ta nzaku mndu tida nda ŋa ta lgħed̄ da tsi.

† 5:11 Ngha ta Daniyel 7:10. * 6:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata.

Ka vlanṭa lu ta zewzewa. Tsatsi ta zata ghwa, ka laghu tsi da za ghwa guli.

³ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta mahisa tsa ṅizlaha ya, ka snə yu ta mnay sana mahisa tsa skwiha nda hafu ma həṅ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a.

⁴ Ka sagha sana plis ka dva. Ka vlanṭá lu ta mbrakwa hliṅṭá inda zdaku ta ghəṅja hadik ta tsa mndu tida ya, kada psluvusta mnduha ta vgha taṅ. Ka vlanṭá lu ta sana kafay dagala.

⁵ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mahkəna ṅizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mahkəna skwiha nda hafu ma həṅ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka ṅra†. Nda skwa gara skwi ma dzva tsa mndu ta nzaku tida ya.

⁶ Ka snə yu ta gwadaḡapta sana lwi ma takataka tsa skwiha fwaḡnda hafu ma həṅ ya. Ka'a mantsa: «Darama alkama turtuk ya ná, prək ka kwaḡa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Darama hupa hya hkən ya guli ná, prək ka kwaḡa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Ama rdī nda ima inabi ya, ma ksaṅ ka ta tsahaya,» ka'a.

⁷ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mafwada ṅizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mafwada tsa skwiha nda hafu ma həṅ ya. Ka'a mantsa: «Sawi!» ka'a.

⁸ Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka kuzunḡkuzunḡ. Mtaku hga tsa mndu ta nzaku tida ya. Mistani ta dza'a vla nzakwa gwal nda rwa. Ka vlanṭá lu ta mbraku ta həṅ ta ghəṅja sləahw turtuk

† 6:5 Aya 2:5. Ngha ta Zakari 1:8, 6:1. 8.

ma dgata ghəŋa hadik fwad ŋa rwanatá mnduha mida nda kafay, nda ya nda maya, nda ya nda danwaha, nda ya nda nimtakha‡.

⁹ Manda psanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mahutafa tsa ŋizla ya, ka nghə yu mista gwir ta hafa gwal psala lu ta ghəŋa gwada Lazglafta nda ya ma vəl mnay si ta mnə həŋ.

¹⁰ Ka həŋ nda lwi dagaladagala mantša: «Mgham Lazglafta ta mbruta, ya nda ghuḅa, ya kahwathwata. Baḁu yawu dza'a tsa ka ta guma ta ghəŋa na ghəŋa hadik na, ŋa planamta gha ta həŋ ta vəl psalata taŋ ta aŋni na?» ka həŋ.

¹¹ Ka daganafta lu ta lguta ŋusliŋ ta inda taŋ. Ka lu nda həŋ mantša: «Swidwa karaku, ksanawa ksa ta ŋuḁuf ŋa fitik kwitikw, ha ka hḁamta mbsaka zwanama ghuni nda graha ta ksa slna ghuni ya dza'a psalata lu manda kaghuni ya,» ka lu nda həŋ.

¹² Ka nghə yu ta psanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mamku' a ŋizla ya. Ka gigḁavafta ghəŋa hadik katakata. Ka nuta fitik ka ŋra manda biwa ŋra. Ka nuta tili ghuz ka dva manda us.

¹³ Ka rkagata tekwatsaha ta luwa ta hadik manda rkakwa yakwa ghuraf ta ka gurambazlak gigḁanaf falak nda mbraku nda mbraku ya.

¹⁴ Ka mbsaghutá luwa ta vgha manda mbsa defteri ta mbsafta lu ya. Ka sli'aftá inda ghwáha nda inda hadikha tsatam imi ma vlaŒ taŋ, ka laghwi.

¹⁵ Ka sli'aftá la ka mgham ta hadik, nda gwal dagala dagala, nda la mghama sludziha, nda la ka gadghəl, nda gwal nda mbra nda mbra, nda inda

---

‡ **6:8** Ngha ta Izekiyel 14:21.   § **6:14** Aya 12-14: ngha ta Isaya 13:10. 13, 34:4, Izekiyel 32:7. 8, Amus 8:9, Yuwel 2:10, 3:3-4.

gwal ta ga vu'a, nda inda gwal kul had ka vu'a, ka laghwi da didifa ma galighaha nda ya ma dzaṅha ta ghwá.

¹⁶ Ka həṅ nda ghwá nda ya nda dzaṅ mantsa: «Dədəḡaṅnaghawa dədə, ka bukwaṅnata kuni, yaha tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nghanṭá aṅni, yaha Zwaṅa Tuwak da tsaṅnaghatá guma,

¹⁷ kabga saghasa fitika basata ṅudufa taṅ. Wati ma mndu ya dza'a ṅafta* na?» ka həṅ.

7

Nizlaha Lazglafta nda mnduha 144,000

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta duhwalha Lazglafta fwaḍ ta sladu ta sləpuha hadik fwaḍ. Ka ṅaghuta həṅ ta falakha* fwaḍ, kada kwala həṅ ta vyaku ta hadik dər ta drəf, dər ta fuha.

² Ka nghə yu ta sana duhwala Lazglafta ta safi nda ma mndəra luwa nda ṅatá ṅizla† Lazglafta ta vla hafu. Ka hganṭá tsi nda lwi dagaladagala ta tsa duhwalha Lazglafta valaṅ lu ta həṅ ta mbrakwa badziṅtá hadik nda imiha tani ya.

³ Ka'a nda həṅ mantsa: «Ma badziṅ kuni karaku ta dər hadik, dər drəf, dər fuha ta kul nde'anaf mu ta ṅizla ta kuma ta gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta‡ mu ya,» ka'a.

⁴ Ka mndiṅta lu ta mbsaka tsa gwal nde'anaf lu ta ṅizla Lazglafta ya. Dəmbu' dərmaḡ nda fwaḍ

---

* **6:17** Aya 16: Ngha ta Izekiyel 10:8, Lukwa 23:30. Aya 17: Ngha ta Yuwel 2:11, Sefuni 2:2. 3. * **7:1** Ngha ta Irmiya 49:36, Daniyel 7:2, Zakari 6:5. † **7:2** Ngha ta 5:1 nda skwi ṅa ṅanata. ‡ **7:3** Ngha ta Izekiyel 9:4. 6.

mbsak fwaď mīda hən. Tsa mnduha ya ná, sabə ma mndəra inda la Isra'ila hən.

⁵ Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Yuda. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Ruben. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Gada.

⁶ Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Asira. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Naftali. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Manasa.

⁷ Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Simeyuna. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Levi. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Isakar.

⁸ Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Zab-ulun. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Yusufu. Dəmbu' ghwanpďə his mataba mndəra la Benzameŋ. Inda tsa mnduha ya ndende'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ta hən.

Mndəra mndu ma inda vli

⁹ Tahula tsa, ka nghanťá yu guli ta ŋəďďəma ŋəďďəma ta mnduha kul laviŋta lu ta mbəďafta. Tsa mnduha ya ná, sabə ma inda hadikha, nda ya ma inda mndəra mndu, nda ya ma inda zivra mnduha, nda ya ma inda gwadā ta gwadə mndu saba hən. Ta sladu hən ta kəma dughuruk nda ya ta kəma Zwanja Tuwak nda sudatá lguta ŋusliŋ nda ŋatá zlizlam ma dzvu, hən.

¹⁰ Ka hən nda lwi dagaladagala mantša: «Da Lazglafta ta nzaku ta dughuruk, nda ya da Zwanja Tuwak mutsafta mu ta mbaku,» ka hən.

¹¹ Inda duhwalha Lazglafta, nda la halata mndu, nda tsa skwiha fwaď nda hafu ma hən ya kay tani ta wanafta tsa dughuruk ya. Ka

zləmbata həŋ ta kəma tsa dughuruk ya ka tsəlbu ŋa Lazglafta.

¹² Ka həŋ mantsa: «Mantsa nzakwani! Nda ra Lazglafta mu ka zləzlvay, ka ghubay, nda difil ma ghəŋani, nda ra ka rfay, ka vla glaku ŋani, da tsatsi mbraku, mbrumbra, ŋa kdekedzen tsatsi. Amin!»

¹³ Ka sani ma tsa la halata mndu ya nda i'i mantsa: «I wa na mnduha nda sudata lguta ŋuslin ta vgha na na? Sagha ga həŋ na?» ka'a.

¹⁴ «Kagha yeya nda sna Mghama da,» ka yu nda tsi. Ka'a nda i'i mantsa: «Hahəŋ ná, gwal ta sabi ma giriš ganap lu ta həŋ katakata ya həŋ. Ka ghwabaptá həŋ ta lguta taŋ, ka baabaptá həŋ ma usa Zwanə Tuwak.

¹⁵ Tsaya ta kəl həŋ ka sladu ta kəma dughurukwa Lazglafta, ka zləzlvə tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nda fitikani tani nda rvidikani tani ma həgani. Ŋa katay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya ta həŋ.

¹⁶ Had'maya nda ndala dza'a kuzləglaŋta həŋ wa. Had' fitik nda vis dza'a dzəgəltə həŋ guli wa,

¹⁷ kabga tsa Zwanə Tuwak ma takataka tsa dughuruk ya dza'a ŋha həŋ, ŋa hlayni ta həŋ ta dzuɔaya ima hafu, ŋa masanapta Lazglafta ta inda ima taw ma ira* ta həŋ.»

8

Mandəfəŋa ŋizla

---

§ 7:14 Ngha ta Daniyel 12:1, Mata 24:21, Markus 13:19. * 7:17 Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:10, Zabura 23:1, Izekiyel 34:23 Zabura 23:2, Isaya 49:10, 25:8.

¹ Manda pslanapta Zwaṇa Tuwak ta mandəfáṇa ṇizla*, ka nzatá vli sriw ta luwa ha ka magata rita awa.

² Ka nghə yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáṇ ta sladu ta kəmani. Ka vlanṭa lu ta duliha ndəfáṇ guli ta həṇ.

³ Ka sagha sana duhwala Lazglafta sladata ndusa nda gwir nda ṇatá skwa dra urdi ka dasu. Ka vlanṭá lu ta urdi ṇulum ṇa dray ta tsa gwira dasu ta kəma dughuruk† ya kawadaga nda du'a gwal ta nzakway ka ṇa Lazglafta.

⁴ Ka sli'afṭa dīṇa tsa skwi ta drə lu ya kawadaga nda du'a mnduha Lazglafta ta kəma Lazglafta.

⁵ Ka klaftá duhwala Lazglafta ta skwa dra urdi, ka ndəghanafṭa nda vu ta gwir, ka wdagata ta hadik. Ka ghudzagata luwa, ka hlə skwiha ta wi, ka wdə luwa ta wdu, ka ghudzavafta hadik‡.

Duliha

⁶ Ka hbə tsa duhwalha Lazglafta ndəfáṇ ta ṇaṇanatá duli ya kay ta vgha ṇa vyay.

⁷ Ka vyata tsa taṇṭaṇa duhwala Lazglafta ya ta ṇani ma duli. Ka sli'agata papla nda vu gabanaf lu nda us ta hadik. Ka dravaghuta faway turtuk ma dgatá hadik hkən, nda faway turtuk ma dgatá fuha hkən, nda faway turtuk ma dgatá kuzuṇa mukwanek§ hkən.

⁸ Ka vyatá tsa mahisa duhwala Lazglafta ya ta ṇani ma duli. Ka vzadatá lu ta sana skwi manda

---

* **8:1** Ngha ta 5:1 nda skwi ya ṇanata. † **8:3** Ngha ta Sabi 30:1. 3.

‡ **8:5** Ngha ta Levitik 16:16-12, Izekiyel 10:2, Sabi 19:16. § **8:7** Ngha ta Sabi 9:23-24, Izekiyel 38:22.

ghwá dagala ta draku da drəf. Ka mbəɗavaftá faway turtuk ma dgatá imi hkən, ka us.

⁹ Ka rwuta faway turtuk ma dgatá skwiha nda hafu ma imi hkən, zaɗanaha lu ta faway turtuk ma dgatá kwambalu hkən guli.

¹⁰ Ka vyata mahkəna duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka dəɗagata mghama tekwatsa ta zlgaku manda vu ta luwa, ka dəɗafta ta faway turtuk ma dgatá zala hkən nda ya ta dzuɓay.

¹¹ «ɲilahlaha,» hga tsa tekwatsa ya. Ka nzatá fawaya dgatá imi hkən ɲilah, ka rwuta ndəghata mnduha ta sanɗá tsa imi ya, kabga nzakwani ɲilahlaha.

¹² Ka vyatá mafwada duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka dzadzanɗá lu ta faway turtuk ma dgatá fitik hkən, nda faway turtuk ma dgatá tili hkən, nda faway turtuk ma dgatá tekwatsaha hkən, kada htavaghuta faway turtuk ma dgatá tsuwadək hkən. Mantsa ya, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka fitik hkən, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka* rvidik hkən.

¹³ Tata nghaynghay yu, ka snə yu ta dzala ta zaghuta da ghuvanata luwa, ka'a mantsa: «Daɲwa! Daɲwa! Daɲwa ɲa mnduha ta ghəɲa haɗik ghudza-garə vyata duhwalha Lazglafta hkən ta dula taɲ, dza'a vyata hən ya,» ka'a.

9

Vyatá mahutafa duli

---

* **8:12** Aya 10: Ngha ta Isaya 14:12, Aya 11: Ngha ta Irmiya 9:14. Aya 12: Ngha ta Sabi 10:21. 23.

¹ Ka vyatá mahutafa duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka gi nghə yu ta dədəgata tekwatsa ta luwa ta hadik. Ka vlanťá lu ta tsa tekwatsa ya ta maku6la mghama gudzuvruŋ.

² Ka gunanaftá tsi ta tsa mghama gudzuvruŋ ya, ka saf dīŋ kuđumbul mida manda dīŋa mghama* vu ta zlgħaku. Ka nutá vli ma ghuvanata luwa nda fitik tani tdik da tsa dīŋ ta safi ma tsa gudzuvruŋ ya.

³ Ka sli'agaptá hi'i ma tsa dīŋ ya ka tatá vgha ta hadik. Ka vlanťá lu ta mbraku ta həŋ, manda mbraku ya vlan lu ta rda† ta hadik.

⁴ Ka lu nda həŋ mantsa: «Yaha kuni da ksantá kuzuŋ ta hadik, dər fu, dər wati ma skwi ta dyafta nda dya. Mnduha kul had nızla‡ Lazglafta ma bizl-bizla kuma taŋ yeya kwenkwen dza'a kuni hahay.

⁵ Yaha kuni da pslatá həŋ nda psła, ama ka ganapta kuni tiri ta həŋ ka tili hutaf,» ka lu nda həŋ. Manda va kuzlakwa vəl hata rda ta mndu ya, manda va tsaya kuzlakwa vəl hatani ta mndu.

⁶ Ma tsa fitik ya, dza'a zbay mnduha ta mtaku, ama mutsafta a həŋ wa. Ta kumay həŋ ta mtuta taŋ, ama dza'a hwayugadunus hwaya§ mtaku ta həŋ.

⁷ Manda nzakwa plis ta dza'a da vla vulu ya nzakwa tsa hi'i ya. Manda zewazewa dasu ya watá skwi ma ghəŋa taŋ. Manda tsatá kuma mndu ya kuma taŋ guli.

⁸ Manda səmbəka ta swidi ma ghəŋa marakw ya

---

* 9:2 Ngha ta Zlrafta 19:28. † 9:3 Ngha ta Sabi 10:12. 15. Rda: Ngha ta Lukwa 10:19 nda skwi ya ŋa ŋanata. ‡ 9:4 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata. § 9:6 Ngha ta Ayuba 3:21, Irmiya 8:3.

swidi ta hən̄. Manda sli'in̄ ma wa rveri ya sli'in̄a taŋ.

⁹ Nda skwi manda zalama kufur mbəghata ghuva taŋ. Manda ghudzaga mwata plisha ta hwaya da vla vulu* ya ghudzaga zlabaka taŋ.

¹⁰ Huturha taŋ ná, ta haha mndu manda va huturha rda. Ma tsa huturha taŋ ya ta mutsa hən̄ ta mbrakwa haha mnduha ka tili hutaf.

¹¹ Mghama taŋ ná, tsaya duhwala halaway ya ta ga mgham ta ghəŋa tsa gudzuvruŋ ya. «Abaduŋ,» ka lu ta hgay nda gwaɗa Hebru. Nda gwaɗa Grek ya guli ná, «Apwaliyaŋ,» ka lu ta hgay. «Tsaya zadaku.»

¹² Tan̄taŋa ghuya ɗaŋwa tsaya ta luta. Tahula tsaya, wya ghuya ɗaŋwaha his guli ta sagha.

¹³ Ka vyata mamku'a duhwala Lazglafta ta ŋani ma duli guli. Ka snə yu ta lwi ta sabi ma tuldiha fwad̄, ta nzakway ka tulda gwira dasu ta kəma Lazglafta† ya.

¹⁴ Ka'a nda tsa mamku' a duhwala Lazglafta nda duli da tsi ya mant̄sa: «Paliŋpala ta tsa duhwalha halaway tsam lu ta wa mghama dref ta hgə lu ka Ifrata ya,» ka'a.

¹⁵ Tsa duhwalha fwad̄ ya ná, payaf paya lu ta hahən̄ ŋa tsa vaku ya, nda ya ŋa tsa tili ya, nda ya ŋa tsa fitik ya, nda ya ŋa tsa nzemndi ya. Ka zlazligiŋtá lu ta hən̄ ŋa zad̄anatá fawaya turtuk ma dgatá mbsaka mnduha hkən̄.

¹⁶ Ka snad̄imtá lu ta mbsaka sludziha taŋ ta plis ta plis. Mlen̄wi his dər̄mæk hən̄.

---

* **9:9** Aya 7:9. Ngha ta Yuwel 2:4, 1:6, 2:5. † **9:13** Ngha ta 8:3 nda skwi ŋa ŋanata.

17 Mantsa ya maridɪŋta lu. Ka nghanɔ́ta yu ta plisha nda mnduha tida, nda sudatá lguta kufur manda vu ta vgha taŋ. Ka kubalkubal manda pala ta hgə lu ka Safir nzakwani. Ka ghuvazwanɔghuvazwanɔ ghandand kay guli. Ghəŋa tsa plis ya ná, Manda tsatá ghəŋa rveri nzakwani. Skwi ta sabi ma wa taŋ ná, vu, nda dɪŋ, nda ghandandatá vu ya.

18 Nda tsa skwiha hkən ta nzakway ka vu, nda dɪŋ, nda tsa ghandandatá vu ta sabi ma wa taŋ ya, ka rwiŋtá lu ta faway turtuk ma dgatá mbsaka mnduha hkən.

19 Mbrakwa tsa plisha ya ná, ma wa taŋ, nda ya ma hutura taŋ nzakwani. Manda nzakwa tsata nahadik nda ghəŋ tida ya nzakwa tsa huturha taŋ ya. Nda tsa hutura taŋ ya ta babala həŋ ta mnduha.

20 Má ŋa mbəɔɔanafta pɔɔakwa mnduha kul rwanatá tsa ghuya danwaha ya ta nzakwa taŋ ma slnaha taŋ ta magata həŋ ya ná, ka kwalaghutá həŋ. Ka gdavata həŋ ta tsəlbu ŋa halaway, nda ya ŋa skwa wuyayha. Hahəŋ ná, ngha a həŋ ta vli wu, sna a həŋ ta sləməŋ wu, had həŋ ta mbaɔa wu, nda dasu tsafɔta lu ta sanlaha, nda kufur sanlaha, nda ghuva tili sanlaha, nda udzu sanlaha.

21 Ka kdəŋtá həŋ ta va psɔla mndu, ka va mbaɔakwa taŋ, nda va hlira taŋ, ka va ghala taŋ, Zlana a həŋ dekdek wa.

10

Zwanɔa tuwak nda zwanɔa defteri

¹ Ka nghan̄ta yu ta sana duhwala Lazglafta buk-wam lu ma kusay ta saha ta luwa, nda watá dak-wambuhwali ma ghə̄jani. Manda fitik nzakwa kumani. Manda zlgħakwa vu ya nzakwa səlahani.

² Ka ŋanatá tsi ta gunata zwan̄a defteri ma dz-vani. Ka fatá səla zeghwani ta drəf, faha ta səla zlaβani ta hadik.

³ Ka hurgwatá tsi nda lwi dagala manda hurgwa rveri. Manda hurgwatani, ndəfán̄ ka luwa ŋəzlata.

⁴ Manda ŋəzlata tsa luwa ya ndəfán̄, ka kumə yu ta vinda tsa skwi mna tsi ya. Ama ka sana lwi gwadagata ta luwa mantša: «Ma vində ka, ŋam̄a ma ghə̄a gha ta tsa skwi mna tsa ŋəzlata ŋəzla luwa ndəfán̄ ya,» ka'a.

⁵ Ka nghan̄tá yu ta kapafta tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf, nda ya ta hadik ya, ta dzva zeghwani nda ta luwa.

⁶ Ka wađata tsi nda hga Lazglafta ta nzaku ŋa kdekedzen̄, ta zlaganaptá luwa nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá hadik nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá drəf nda inda skwiha mida tani ya. Ka'a mantša: «Ta had̄ gd̄glata ta gərđaku wu,

⁷ ama bađu da vyata tsa mandəfán̄a duhwala Lazglafta ya ta ŋani ma duli, bađu tsaya dza'a hdamta Lazglafta ta difatá skwi ya si mnana tsi ta gwal ksanatá slna, ta nzakway ka la anabi* ya,» ka'a.

⁸ Ka gwad̄gəlgihatá tsa lwi si ta gwadagata ta luwa ya. Ka'a mantša: «La! Ka zlgħafta ka ta tsa zwan̄a defteri nda guna ma dzva tsa duhwala

---

* **10:7** Aya 5:7. Ngha ta Sabi 20:11 Zlahu 32:40, Daniyel 12:7, Amus 3:7.

Lazglafta ta sladata ta drəf nda ya ta hadik ya,» ka'a.

⁹ Ka labə yu da tsa duhwala Lazglafta ya. Vli-havla ta na defteri na, ka yu nda tsi. «Zlgha, ka dughwaduta ka. Gun dza'a nzata tsi ma wa gha manda zudum. Tahula dughwaduta gha, dah dza'a nzata tsi ma huda gha,» ka'a nda i'i.

¹⁰ Ka zlghafta yu ta tsa zwanja defteri ya ma dzva tsa duhwala Lazglafta ya, ka dughwaduta yu. Ka nzata tsi gun ma wa da manda zudum. Ama tahula dughwaduta da, ka nzata vel ma huda† da dah manda kurak.

¹¹ Ka lu nda i'i mantsa: «Ka kləgelta ka ta lwa Lazglafta ta gwaday ta ghəŋa ndəghata mndəra mnduha, nda ya ta ghəŋa hadikha, nda gwadaha kavghakavgha, nda mghamha tani,» ka'a.

11

Masləmtsəkha his

¹ Ka vlihatá lu ta sana sləka, manda sarak nza-kwani ta kəl lu ka gra skwi. Ka lu nda i'i mantsa: «Sli'afsli'a ka grafta ka ta həga Lazglafta nda gwir tani. Ka mbədaf ka ta gwal ta tsəlou ŋa Lazglafta mida*.

² Ka zlanata ka ta gra rmakani. Yaha ka da grafta, kabga zlanantá gwal kul nzakway ka la Yahuda lu ta tsaya. Hahəŋ gwal dza'a diŋla luwa nda ghuḅa ka tili fwaḍ mbsak his mida†.

³ Dza'a ghunafghuna yu ta masləmtsəkha da his, ŋa sudavata taŋ ta buhu ta vgha, ŋa zata taŋ ta fitik

---

† 10:10 Aya 8:10. Ngha ta Azekiyel 2:8. 3:3. * 11:1 Grafgra nda Izekiyel 40:3, Zakari 2:5. 6. † 11:2 Grafgra nda Lukwa 21:24.

dəmbu' nda his dərmək nda mku' mbsak ta mna gwada da ma tsa fitikha ya.»

⁴ Tsa masləmtsəkha ta sladu ta kəma Mgham Lazglafta ta ga mgham ta ghəŋa hadik‡ ya ná, fwa zaytuŋha his nda pitirlaha dasu his ya.

⁵ Ka kumaŋkuma mndu ta maganata ghwadaka skwi ta həŋ kati, dza'a sabsa vu ma wa taŋ, ŋa zadanaata tsa ghumaha taŋ ya. Mantsa ya dza'a zadanaata lu ta mndu ya ta kumaŋta maganata ghwadaka skwi ta həŋ.

⁶ Mamu həŋ nda mbrakwa haghuta luwa, ŋa kwala imi nzaku ma tsa fitik ta klə həŋ ta lwa Lazglafta ya. Mamu həŋ guli nda mbrakwa mbədanafta imi guli ka us. Mamu həŋ nda mbrakwa gaktá danwa ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik ma fitik ya kumaŋ həŋ§.

⁷ Manda kdŋta taŋ ta ga masləmtsəka taŋ, ŋa linista tsa nimitak ta safi ma gudzuvrun ya ta həŋ nda lmu ŋa mbranaghatani ta həŋ, ŋa rwanatani* ta həŋ,

⁸ ŋa nzakwa mbla taŋ ta daŋi ma luwa dagala, vli ya kəl lu dalafta Mghama taŋ ta udza zləŋay. Ta grə nda luwa Suduma nda ya nda luwa Masar† lu ta tsa luwa ya.

⁹ ŋa nghay inda mndəra mndu ta mbla taŋ, dər ta nzaku ta hadik ga həŋ, dər wati gwada ta gwadə həŋ, ŋa zata taŋ ta fitik hkən nda rita ta nghay. Dvan̄ta a həŋ ta padamtá tsa mbliha ya wa.

---

‡ **11:4** Grafgra nda Zakari 4:3, 11:14. § **11:6** Grafgra nda 1 Mghama 17:1, Sabi 7:17. 19, 1 Samuyel 4:8. * **11:7** Grafgra nda Daniyel 7:3, 7, 21. † **11:8** Grafgra nda Isaya 1:9. 10. Suduma: Ngha ta Zrafta 18:19.

10 Na rfay mnduha ma ghəŋa hadik ta rfu katakata, ka vavalaku, ka mbahuvtá vgha ta ghəŋa rwatá tsa mnduha ya, kabga ganapga həŋ tiri katakata ta mnduha ta ghəŋa hadik.

11 Tahula tsa fitik hkən nda rita ya, ŋa vuslanamta Lazglafta ta hafu ta həŋ. Na sli'avakta‡ taŋ ka sladata nda səla taŋ. Na ksuta zləŋ katakata ta inda gwal ta ngha həŋ.

12 Manda sli'avakta taŋ ka sladata, ka sana lwi gwadagata ta luwa nda həŋ mantša: «Safwa sa da hadna,» ka'a. Ka ŋlaghatá həŋ ta luwa ma kusay§ ta nghay ghumaha taŋ.

13 Gi ma va tsa fitik ya, ka gigdavafta hadik katakata ka hwanzaʒanapta faway turtuk ma dgatá tsa luwa ya ghwan. Ka rwuta mnduha dəmbu' ndəfáŋ ma gigdavafta tsa hadik ya. Ka ksuta zləŋ katakata ta gwal ta pdaku, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta ya ta nzaku ta luwa.

14 Mahisa ghuya dənwa tsaya ta luta. Wya mahkənani ta gi sagha.

Mandəfáŋa duli

15 Ka vyata mandəfáŋa duhwala Lazglafta ta ŋani ma duli. Ka snaku sana lwiha dagaladagala daga ta luwa. Ka həŋ mantša: «Mgham Lazglafta ŋni nda Kristani ta ga mgham ta ghəŋa hadik ndana. Tsatsi dza'a ga Mgham ŋa kdekedzen*,» ka həŋ.

---

‡ 11:11 Grafgra nda Izekiyel 37:5, 10. § 11:12 Grafgra nda 2 Mghamha 2:11. * 11:15 Grafgra nda Sabi 15:18, Daniyel 2:44, 7:14, 27.

16 Ka zλambata tsa halata mnduha hisambsak fwad mida ta nzanzafta ta dughuruk ta kəma Lazglafta ya zluzlumbruh ka tsəlbu ŋa Lazglafta.

17 Ka həŋ mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta. Kagha ndanana, kagha guli manda ghalya. Ta rfa kagha ŋni, kabga ŋanata gha ta tsa mghama mbrakwa gha ya, ka nzaku ka ka Mgham,

18 Ka gavaghatá mndəra mnduha ta sidi.

Ndana tama,

saghasa fitika ganavata kagha ta sida ta həŋ.

Saghasa fitika tsanaghata gha ta guma ta gwal nda rwa.

Dza'a valaŋvala ka ta nisəla gwal ta ksaghatá slna ta nzakway ka la anabi,

nda gwal nda ghuḅa, nda gwal ta zləŋa hga gha,

nda zwani tani, nda galata mndu tani.

Saghasa fitik guli ŋa zadanata gha ta inda gwal ta ḅadziŋtá ghəŋa hadik[†],» ka həŋ.

19 Ka gunatá həga Lazglafta ya ta luwa, ka zlagaptá akwata dzratawi mida. Ka wdə luwa ta wdu, ka snaku hla wi, ka ŋzlə luwa ta ŋzlu, ka gigdavaftá hadik, ka saha papla guli.

12

Sana marakw nda makḁakatandan

1 Tahula tsa, ka zlagapta sana mandərmimi ta luwa. Sana marakw ya bukwam lu nda fitik manda skwi nda lgut. Ka sladafta tsi ta tili nda wa ta tekwatsa ghwanḡdə his ma ghəŋ.

[†] 11:18 Grafgra nda Zabura 2:1, 5, 110:5, 115:12. 13.

² Nda hudi tsa marakw ya ta ɓasa yaku, ta dgakudgaku. Ka wah tsi ta wahu, kabga ku-zlanṭani.

³ Ka zlagəglapta sana mandərmimi ta luwa. Sana mghama makɗakatandanɗ ya ka dva manda vu. Ndəfán ghəṇani, nda wawa ta zewazewa mida. Ghwanɗ dulihani guli. ⁴ Ka slpidiṅtá tsi ta faway turtuk ma dɗatá tekwatsaha hkən ta luwa ta hadik nda hturani. Ka sladata tsa makɗakatandanɗ ya ta kəma tsa marakw ta dza'a dgaku ya ɗa ndutá tsa zwanɗani ya dgar* tsi.

⁵ Ka yatá tsi ta zwanɗa zgun ya dza'a ɗanatá inda mndəra mnduha nda saraka kufurani†. Na gi frekw saha tsa zwanɗ ya, ka gi klaghatá lu da Lazglafta nda dughurukwa ga mghamani.

⁶ Ta hwayaghatá tsa marakw ya da mtak, da vli ya payaf Lazglafta, ɗa zunustá skwa zay hada ka fitik dembu' nda his dərmək nda mku' mbsak.

⁷ Ka lmanafta lu ta lmu ta luwa. Ka lmanaftá i Misel‡ nda duhwalhani ta lmu nda makɗakatandanɗ. Ka lmu i makɗakatandanɗ nda duhwalhani tani.

⁸ Ka ɗawafta i Misel nda duhwalhani ta həṇ. Ta had wa tan ɗa nzəglata ta luwa wa.

⁹ Ka slinwiginṅtá lu ta tsa mghama makɗakatandanɗ ya. Tsaya ta nzakway ka dzidza nahadik, ta hgə lu ka halaway, ghwadaka sulkum ta nana inda ghəṇa hadik. Ka slinwiginṅtá lu ta hadik kawadaga nda duhwalhani tani§.

---

* **12:4** Ngha ta Daniyel 8:10. † **12:5** Grafta nda Isaya 66:7, Zabura 2:9. ‡ **12:7** Misel: Ngha ta Yuda 9 nda skwi ɗa ɗanata. § **12:9** Grafta nda Zlrafta 3:1, Lukwa 10:18.

10 Ka snanṭá yu ta sana lwi ta luwa ta gwadata
nda mbraku, ka'a mantsa:
«Ndana tama, mbamafmba Lazglafta,
maranmara ta mbrakwani. Tsatsi ta ga Mgham.
Maranmara Kristi ta ṅani ma mbraku guli,
kabga sliṅwiginṭani ta hadik ta mndu ya ta gdata ta
nana zwanama mu.
Tsatsi ya ta gdata ta wla zwanama mu ta kema
Lazglafta* mu nda fitik tani nda rvidik tani.

11 Nrapṅra hən,
kabga vəl varata Zwanṅa Tuwak ta hən nda usani,
nda ya kabga vəl mnay tan kazlay: Kahwathwata
gwada Lazglafta kə'a.

Zlənṅə a hən ta mtaku
ka laghwi da dvutá hafa tan wa.

12 Tsaya tama, rfa ta rfu kagha luwa,
nda gwal ta nzaku tida tani. Danwa ṅa gha hadik
nda drəf,
kaghuni dza'a ghuya danwa,
kabga la da kaghuni halaway nda ga ta sidani
katakata.

Nda sna kazlay: Ta sira a fitika da wu» kə'a.

13 Kə'a ka makdakatandaná, sliṅwiginṅsliṅwa lu
ta hadik. Ka linṭá tsi ta tsa marakw ta yatá zwan
ya.

14 Ka vlanṭá lu ta zlambakha his manda ṅa dzala
ta tsa marakw ya, ṅa ndraghatani da mtak da vli ya
payanaf Lazglafta, ṅa kwala nahadik ḡhanavata.
Hada dza'a zunusta lu ta skwa zay ka vaku hkən,
fwad ka manzlawats†.

---

* **12:10** Grafta nda Ayuba 1:9. 11, Zakari 3:1-2. † **12:14** Grafta
nda Daniyel 7:25, 12:7.

¹⁵ Ka vnihidinṭá tsa nahadík ya ta imi ma wani mista tsa marakw ya manda zala, má ṅa klaghata.

¹⁶ Ama ka kataftá hadík ta tsa marakw ya, ka gunatá wi ka ndaghatá tsi ta tsa zala zliginṅ makḍakatandanṅ ma wani ya.

¹⁷ Ka ḅasaftá tsa makḍakatandanṅ ya ta ṅuduf nda tsa marakw ya. Ka sli'afta tsi ka laghwi da lmu nda pḍakwa zivra tsa marakw ya, gwal ta ṅanató zlahuha Lazglafta, nda ya nda gwal ta ṅanató ta nzaku ka maslēmṭsəka Yesu.

¹⁸ Ka laghu tsa makḍakatandanṅ ya sladafta ta wutak ta wa drəf.

13

Nimtak ta sabi ma drəf

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta sana nimtak ta sabi ma drəf. Ndəfánṅ ghəṅ tida, ghwanṅ dulani, nda wawa ta zewazewa tida. Ta tsa ghəṅhani ya mamu vindatá hgə ṅa raza Lazglafta.

² Tsa nimtak nghə yu ya ná, manda maspata nza-kwani. Manda səla mandundi səlahani. Manda wa rveri wani. Ka vlanṭá makḍakatandanṅ ta mbrakwani, nda dughurukwani, nda ga mgham dagala ta tsa nimtak ya. ³ Ka nghanṭa yu ta balatá sani ma tsa ghəṅha tsa nimtak ya manda skwi si dza'a lu dzata. Ama ka mbaftá tsa lkwani ya. Ka ndərmim inda mnduha ta ghəṅa hadík demdem ta tsa nimtak ya, ka sli'i hənṅ mistani.

⁴ Ka tsəlbu hənṅ ta tsəlbu ṅa tsa makḍakatandanṅ ya, kabga vlanṭani ta ga mgham ta tsa nimtak ya. Ka tsəlbu hənṅ ta tsəlbu ṅa tsa nimtak ya guli, ka hənṅ mantsa: «Wa kamtagha na nimtak na na? Wa dza'a laviṅta guya kuma nda tsi?» ka hənṅ.

⁵ Ka vlanťá lu ta tvi gi ka ghərǂə tsi ta ghərǂaku ka raraza Lazglafta. Ka vlanťá lu ta mbrakwa magay manda tsaya ka tili fwadmbusak his mida.

⁶ Ka zraftá tsi ta raraza Lazglafta, ka raraza hgani, nda vla nzakwani tani, nda inda gwal ta nzaku ta luwa tani.

⁷ Ka zlananťá lu ta tvi ɲa vulu nda mnduha Lazglafta, ɲa ghuǂasaptani ta həɲ*. Ka vlanťá lu ta ga mgham ta ghəɲa inda mndəra mndu, nda inda zivra mndu, nda ya ta ghəɲa inda gwadǂa ta gwadǂə lu, nda ya ta ghəɲa inda hadikha,

⁸ ɲa tsəlǂay inda mnduha ta ghəɲa hadik ta tsəlǂu ɲani, Tsa gwal kul vindaku hga tan ma defteri hafu daga zrafta ghəɲa hadik da Zwanǂa. Tuwak ya si dza lu ya dza'a tsəlǂa tsa tsəlǂu ya.

⁹ Ka mamu mndu nda sləmənǂa snay, ka sna tsi.

¹⁰ Ka nda fa mndu ɲa ksaghatá da ga vu'a ya ná, dza'a ksaghaksa lu da ga vu'a.

Ka nda fa mndu ɲa dzata nda kafay ya guli ná, dza'a dza dza lu nda kafay.

Tsaya tama ná, dina ka nzata mnduha Lazglafta nda ksanatá ɲuduf nda ya nda zlghay nda ɲudufa tan.

Nimtak ta sabə ma hadik

¹¹ Ka nghanťá yu ta saba sana nimtak guli ma hadik. His dulani manda ɲa zwanǂa tuwak. Ta gwadǂa guli manda ɲa makǂakatandanǂ.

¹² Mbrakwa tsa nimtak tanťan ya da tsi. Ka marə tsi ta tsa mbraku ya ta kəma tsa tanťanǂa nimtak ya. Ka mblə tsi ta mnduha ma ghəɲa hadik, nda

---

* **13:7** Aya 5:7. Grafta nda Daniyel 7:8, 25, 11:36, 7:21.

inda skwiha mida ɲa tsəlbu ɲa tsa taɲtaɲa nimitak si balana lu manda skwi ɲa dzata, ta mbafta ya.

¹³ Ka magə tsi ta mandərmimi katakata, ha ka klagata tsi ta vu ta luwa ta hadik ta wa ira inda mnduha.

¹⁴ Ka nanaghatá tsi ta inda mnduha ma ghəɲa hadik nda skwa ndərmimay ya vlaɲ lu ta tvi ɲa magay ta kəma tsa taɲtaɲa nimitak ya. Ka'a nda mnduha ma ghəɲa hadik mantša: «Magafwamaga ta skwa wuyay ɲa vlaɲtá glaku ta taɲtaɲa nimitak si balana lu manda skwi ɲa dzata, ka mbafta tsi ya,» ka'a.

¹⁵ Ka vlaɲtá lu ta tvi ta tsa mahisa nimitak ya ɲa vuslanamta hafu ta tsa skwa wuyay tsaf lu manda tsa taɲtaɲa nimitak ya, ɲa gwadayni ta gwada, ɲa pslatani ta inda gwal kul vlaɲtá glaku.

¹⁶ Ka tsa mahisa nimitak ya mantša: Tahanafwataha ta ɲizla ta dzva zeghwi, ka ma bizlbizla kuma a tsi ta zwani, nda galata mnduha, nda la ka gadghəl, nda la ka pdu, nda la kul had ka vu'a, nda la ka vu'a tani.

¹⁷ Ka had tsa ɲizla ta nzakway ka hga tsa nimitak ya, ka mbsaka hgani a tsi ya, ta tsa mndu ya wu katsi, yaha da skwa skwi, yaha da dzawaptá skwi guli, ka'a.

¹⁸ Wana fitika zlagakwa mndu ya nda difil ma ghəɲani. Mndu ya nda difil ma ghəɲani ná, dza'a nda sna ta skwi ta kumə mbsaka hga tsa nimitak ya ta mnay. Tsa mbsak ya ná, manaka hga mndu ya. Mku' dərək nda mku' mbsak mku' mida nzakwani.

Laha gwal varagagha lu

¹ Ka nghanṭá yu ta kay guli ta Zwaṅa Tuwak ta sladu ta ghwá Siyuna. Ta sladu mnduha dambu' dærmæk nda fwad mbsak fwad mida kawadaga nda tsi. Inda taṅ, nda vinda hga Zwaṅa Tuwak nda hga Dani guli ma bizlbizla kuma* taṅ.

² Ka snanṭá yu ta sani lwi ta ghudzagata manda ghudzaga mghama zala nda ya manda ghudzaga ṅezla luwa. Tsa lwi ta snə yu ya ná, manda ghudzaga htimbil ta dzə lu ya nzakwani.

³ Lfida laha ta fə tsa ndəghata mnduha ya ta kəma dughuruk, nda ya ta kəma tsa skwiha fwad nda hafu ma həṅ ya, nda ya ta kəma tsa halata mnduha ya. Had sana mndu ta laviṅta taghaftá tsa laha ya, ka tsa mnduha dambu' dærmæk nda fwad mbsak fwad mida si ta hadik vara lu ta həṅ ya a tsi wa.

⁴ Hahəṅ ná, ṅriṅ a həṅ ta vgha taṅ nda hliri wa. Ksanaksa həṅ ta vgha taṅ, ka nzata həṅ hezle'. Mista Zwaṅa Tuwak ta mbaḍa həṅ ta mbaḍa dər ta dza'a diga tsi. Varagap mataba mnduha lu ta həṅ. Nda nza həṅ ka taṅtaṅani vlan lu ta Lazglafta nda ya ṅa Zwaṅa Tuwak.

⁵ Ta sna a lu ta tsakalawi† ma wa taṅ wa. Had sana maslvinza ta həṅ guli wa.

Duhwalha Lazglafta hkən

⁶ Ka nghanṭá yu ta sana duhwala Lazglafta ta ndrə ma ghuvanata luwa. Mamu Lfida Gwada ṅa kdekedzeṅ da tsi ṅa mnay ṅa mnduha ta ghəṅa hadik, ṅa inda hadikha, ṅa inda mndəra mndu,

---

* **14:1** Grafta nda 7:3. 8, Izekiyel 9:4. † **14:5** Grafta nda Sefuni 3:13.

ɲa inda mndəra gwada ta gwadə lu, ɲa inda zivra mnduha.

⁷ Ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Zlənawazlənə ta Lazglafta ka zləzlva kuni, kabga saghasa fitika tsayni ta guma. Tsəlɓawatsəlɓa ta tsəlɓu ɲa mndu ya ta magaftá luwa, nda hadik, nda drəf, nda dzuɓayha‡,» ka'a.

⁸ Ka sabə mahisa sana duhwala Lazglafta. Ka'a mantsa: «Kweɲ tama! Nda zləmɓa Babila ta nzakway ka luwa dagala. Snusna ta ima inabi ta inda mnduha, sa tsa ima inabi ya ná, hliri ya manda ɲani§,» ka'a.

⁹ Ka sabə mahkəna sana duhwala Lazglafta guli. Ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Ka ta tsəlɓay mndu ta tsəlɓu ɲa tsa nimtak ya, nda ya ɲa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ka tsu'aftá tsi ta ɲizla ta bizlbizla kumani ka ta dzvani a tsi,

¹⁰ dza'a say tsatsi guli ta ima inabi gatá sida Lazglafta kul had sana skwi gaɓam lu mida. Tsa ima inabi ya ná, ma leghwa ɓasatá ɲudufa Lazglafta pghamta lu. ɲa gay lu ta iri ɲani ma ghandanda ta vu ta kəma mnduha Lazglafta nda ya ta kəma Zwanə Tuwak*.

¹¹ Diɲa tsa vu ta gə lu ta iri ɲa tan ya ná, dza'a gdavagda ta ɲlu ta luwa ha ɲa kdekeden†. Tsa gwal ta tsəlɓu ɲa tsa nimtak ya, nda ya ɲa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda inda gwal ta zlghaftá tsa

---

‡ **14:7** Grafta nda 10:6. ⁷ nda skwi ya ɲa ɲanata. § **14:8** Grafta nda Isaya 21:9, Irmiya 51:7. 8. * **14:10** Grafta nda Isaya 51:17, Zlrafta 19:24, Izekiyel 38:22. Həga vu: Ngha ta Lukwa 17:29 nda skwi ɲa ɲanata. † **14:11** Grafta nda Isaya 34:10.

mbsaka hgani ya ná, had mbi'a vgha taŋ ma ghuya daŋwa nda fitik tani, nda rvidik tani wa,» ka'a.

¹² Tsaya tama, kaghuni gwal ta snatá zlaha Lazglafta, ta zlglaftá Yesu nda ŋuduf, gdavawagda mantsa ya.

¹³ Ka snantá yu ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa: «Vinda! Daga ndana ná, “Rfu da gwal ta rwuta ma slna Lazglafta,” ka'a. “Mantsa nzakwani, kada mbi'a haŋ ta vgha ma slnaha taŋ, kabga ta dza'a mista taŋ slnaha taŋ,» ka Sulkum.

Guma Lazglafta ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik

¹⁴ Kə'a ka yu guli ná, ka nghaná yu ta ghwayak ka ŋusliŋ. Ta tsa ghwayak ya, mamu sana mndu manda Zwaŋa mndu‡ ta nzaku tida, nda wa ta zewazewa dasu ma ghəŋani, nda ŋatá vdu ya nda za ma dzvani guli.

¹⁵ Ka sabə sana duhwala Lazglafta guli ma həga Lazglafta. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya mantsa: «Kla ta tsa vuda gha ya, ka tska ka ta skwi ta vwah, kabga saghasa fitika tska skwiŠ ta vwah. Nda ndəha nimaya ta hadik,» ka'a.

¹⁶ Ka wudidiŋta tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya ta tsa vudani ya, ka gi tskatá lu ta nimaya ta ghəŋa hadik.

¹⁷ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma həga Lazglafta ya ta luwa. Mamu vdu ya nda za da tsaya.

¹⁸ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma gwir, ya ta nzakway ta ga mgham ta ghəŋa vu. Ka'a nda

---

‡ 14:14 Grafta nda 1:13, Daniyel 7:13. § 14:15 Grafta nda Yuwel 4:13.

lwi dagaladagala nda tsa mndu ta njanatá vđu nda za ya mantša: «Wuđidiŋwuda ta tsa vuda gha nda za ya, ka tskanata ka ta yakwa inabiha ta hadik, kabga nda ndəha tsa yakwani ya,» ka'a.

¹⁹ Ka gi wuđiŋtá tsa duhwala Lazglafta ya ta tsa vudani ya ta hadik. Ka tskatá tsi ta yakwa inabi ta hadik. Ka pghamtá tsi ta tsa skwi tska tsi ya ma mghama glifiŋa basata ŋuđufa Lazglafta.

²⁰ Ka hu'anaptá lu ta tsa yakwa inabi ma tsa glifiŋ ya ta hula luwa. Ka mbəzagaptá us mida ka ta ta vgha ka mbađa manda zala ha meli hkən dərmaċ*. Latani guli, ka lamla plis dida ná, ghəŋghəŋ yeya dza'a nghaku.

15

Kdavakta ghuya đanwa

¹ Tahula tsa, ka nghanťá yu ta sana ŋizla dagala nzakwani ta ndərmim lu nda ndərmima. Ka nghanťá yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáŋ nda njanatá ghuya đanwaha ndəfáŋ ma dzva taŋ guli. Tsahaya kdavakta ghuya đanwa, kabga tsahaya dzatá ghəŋa basa ŋuđufa Lazglafta.

² Ka nghanťá yu ta sana skwi manda drəf ta wuđaku manda dalagar, nda vu mida guli. Ka nghanťá yu guli ta gwal ta ghuđasapta tsa nimitak ya, nda tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda tsa mbsaka hgani ya. Ta sladu həŋ ta tsa drəf ta wuđaku manda dalagar ya, nda njanatá htimbil ya vlan Lazglafta ta həŋ.

---

* **14:20** Aya 19:20. Grafgra nda Isaya 63:1. 6, Nəda ghəŋ 1:15.

³ Fa laha ya si ta fə Musa ta nzakway ka kwalva Lazglafta nda laha ya si ta fə Zwanja Tuwak, ta fə həŋ. Ka həŋ mantša:

«Mgham Lazglafta ta mbruta,
dagala slna gha ya ta magə ka,
ka skwa ndərmimay nzakwani.

Kagha Mgham ta ghəŋa inda hadikha.

Inda skwi ta magə ka ná, tđukwatđukwa nzakwani,

kahwathwata nzakwani guli.

⁴ Mghama da!

Wati ma mndu ya dza'a kwal kul vla glaku ŋa gha ka zləzlvə kagha na?

Kagha turtukwa gha ya nda ghuḅa.

Dza'a sli'agaghasli'a mnduha ta inda hadikha da tsəlḅu ta kəma gha,

kabga nda ngha həŋ ta inda skwi ta magə ka ná, tđukwa nzakwani*,» ka həŋ.

⁵ Tahula tsaya guli, ka nghantá yu ta gunatá həga tumpul ma həga Lazglafta ta luwa† ya ta kəl mnduha ka guya vgha nda Lazglafta.

⁶ Ka sli'agaptá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ya kay ma həga Lazglafta, nda ŋanata ghuya đanwaha ndəfán ma dzva taŋ, nda sudatá lguta ŋusliŋ tilil ta wdaku ta vgha taŋ.

⁷ Ka hlaftá sani mataba tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya kay ta leghwaha ndəfán ka dasu ka dasu, ka vlantá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ya kay. Tsa leghwaha ya ná, nda ndagha nda ndagha həŋ nda bəsa ŋudufa Lazglafta ta nzakway ŋa kđekedzeŋ.

---

* 15:4 Ngha ta Sabi 15:1nda Irmia 10:7, Zabura 86:9. † 15:5 Grafta nda Sabi 38:21.

⁸ Ka ndəghanaftá dīŋ ta sabi ma glakwa Lazglafta nda ya ma mbrakwani‡ ta tsa həga Lazglafta ya. Had tvi ŋa ləglama mndu da tsa həga Lazglafta ya, ha ka dzatá ghəŋa tsa ghuya dāŋwaha ndəfáŋ da tsa duhwalha Lazglafta ya wa.

16

Leghwa basatá ŋudufa Lazglafta

¹ Ka snə yu ta sana lwi dagala ta sabi ma həga Lazglafta. Ka'a nda tsa duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ya mantsa: «Lawala da pghadata ta hadik ta tsa leghwa basatá ŋudufa Lazglafta ndəfáŋ ya,» ka'a.

² Ka sli'aftá tanŋaŋa duhwala Lazglafta, ka laghwi pghadatá ŋani ma leghwa basata ŋuduf ta hadik. Ka slaftá ghwadak ghwadaka lkuha ta kuzlaku* ta gwal nda ŋizla nimitak, nda ya ta gwal ta tsəlbu ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ta həŋ.

³ Ka pghadatá mahisa duhwala Lazglafta ta ŋani ma leghwa basata ŋuduf da drəf. Ka nuta drəf manda usa mndu nda mta. Ka rwuta inda skwi nda hafu ma drəf.

⁴ Ka pghadatá mahkəna duhwala Lazglafta ta ŋani ma leghwa basata ŋuduf da ghwa nda ya ta dzuḅayha. Ka mbədavaftá imi ka us†.

⁵ Ka sana duhwala Lazglafta ya ta ŋanatá imi ta snə yu mantsa:

«Kagha ná, nda tvani tsata ka ta tsa guma ya.

Manda ghalya ka,

mamu ka ndanana guli.

‡ **15:8** Grafta nda Sabi 40:34. 35, 1 Mghamha 8:10. 11, Isaya 6:4.

* **16:2** Ngha ta Sabi 9:10. † **16:4** Gray nda Sabi 7:17. 21.

Nda ghuba nzakwa gha.

⁶ Tsa mnduha ya ta pghintá usa mnduha gha nda la anabiha gha, Lazglafta.

Tsaya ta kəl ka ka vlanťá us ta hən ɲa say taŋ.

Mutsaf mantsa hən ta skwi ta ranťa hən,» ka'a.

⁷ Ka sana duhwala Lazglafta ma gwir ta snə yu mantsa: «Mantsaya nzakwani Mgham Lazglafta ya ta mbranaghata inda skwi. Ta tsay ka ta guma kahwathwata nda tvani,» ka'a.

⁸ Ka pghanafťá mafwada duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa basata ɲuduf ta fitik. Ka mutsaftá fitik ta tvi ɲa dra mnduha nda vu.

⁹ Ka kđahə tsi ta mnduha ka ɲđanđa. Ka razə mnduha ta hga Lazglafta, ya nda mbraku ta ghəɲa tsa ghuya đanwa ya. Ama ka kwalaghutá hən ta paya tva taŋ ɲa vla glaku ɲani.

¹⁰ Ka pghafťá mahutafa duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa basata ɲuduf ta dughurukwa nimtak. Ka nutá ga mghamani tđik ka grusl‡. Ka hpadə mnduha ta sli'ɲa taŋ, kabga vəl basa kuzlakwani.

¹¹ Ka razə hən ta Lazglafta ta luwa ta ghəɲa lukwa taŋ, nda ghuya đanwa taŋ. Ka kwalaghutá hən ta paya tva taŋ ma slnaha taŋ.

¹² Ka pghafťá mamku' a duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa basata ɲuduf ta ghwa dagala ta hgə lu ka Ifrata. Ka su'itá tsa ghwa ya ɲa paya tvi ɲa mghamha ta sli'agafta nda ma mndəra luwa.

¹³ Ka nghanťá yu ta saba ghwadaka sulkumha hkən manda kləŋ manda kləŋ ma wa makđakatandan, nda ya ma wa nimtak, nda ya ma wa ghwadaka anabi.

‡ 16:10 Gray nda Sabi 10:21. 22.

¹⁴ Tsa ghwadaka sulkumha ya ná, sulkumha halaway ya ta maga skwa ndærmimay. Ka laghu hæŋ slanaghatá mghamha ta ghəŋa hadík demdem, ŋa hagaktá hæŋ ŋa vulu bađu tsa mghama fitik ta nzakway ka ŋa Lazglafta ta mbruta ya.

¹⁵ «Wya yu ta lagha manda ghali. Rfu da mndu ya ta nzata hzleŋa, ta ngha lgutani da mbaďa tsi ta mbaďa ka færdi'u, da ksutá tsi ka hula da mnduha,» ka Mgham.

¹⁶ Ka tskanatá tsa sulkumha ya ta tsa mghamha ya kay, ma sana vli ta hgə lu nda gwaďa Hebru ka Harmageduŋ.

¹⁷ Ka pghadaftá mandəfáŋa duhwala Lazglafta ta ŋani ma leghwa basata ŋuďuf da ghuvanata luwa. Ka snagaptá sana lwi ma dughuruk ma hæga Lazglafta. «Nda kďa!» ka'a.

¹⁸ Ka wdə luwa ta wďu, ka hlə lu ta wi, ka ŋzlə luwa ta ŋzlu, ka ghudzavafta hadík. Ka yawu ka yawu fatá mndu, ta ghudzavaf a hadík katakata taď ta tsaya wa.

¹⁹ Ka kwahavaptá tsa luwa dagala ya hkən. Ka hwanzaďtá inda luwaha ta ghəŋa hadík guli. Ka havaktá Lazglafta ka luwa dagala ta nzakway ka Babila, ŋa sunustá leghwa basata ŋuďufaniŠ katakata ya.

²⁰ Gi rək, zwazwaďa inda hadíkha ta tsatsamta ma drəf. Gi lpay nghəgla a lu ta ghwáha guli wa.

²¹ Ka rkagatá paplaha* dagaladagala ta luwa ta ghəŋa mnduha. Ka rarazə mnduha ta Lazglafta ta ghəŋa tsa ghuya ďaŋwa taŋ da tsa paplaha ya, kabga færtufərta tsa ghuya ďaŋwa ya katakata.

Š **16:19** Gray nda Isaya 51:17. * **16:21** Gray nda Sabi 9:23. 24.

17

Guma taghəŋa Babila

¹ Tahula tsa, ka gavagaghatá sani turtuk ma tsa duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ta ŋanatá leghwaha ndəfáŋ ya tavata i'i. Ka'a mantša: «Sawi ka maraghata yu ka lu dza'a tsa guma ta tsa mghama hliri ta nzakway ka luwa dagala, ta nzafta ta imiha ya 6a.

² Nda tsatsi ndəramta mghamha ta ghəŋa hadik ta hliri, ka ghuytá mnduha ta ghəŋa hadik durin da tsa hliri* ya,» ka'a.

³ Ka lamə Sulkum da i'i, ka klaghatá duhwala Lazglafta ta i'i da mtak. Ka nghanťá yu ta sana marakw ta nzafta ta nimitak ka dva ghlez hada. Rakwatsak, vivindatá ta hga rarazatá Lazglafta ta tsa nimitak ya, ndəfáŋ ghəŋani, ghwanj dulihani.

⁴ Tsa marakw ya ná, lguta dvaŋdvaŋa nda ya ka dva ghlez sudava tsi, nda rka ta rka nda mizidikwa dasu, nda ya nda pala ta wdaku, nda ya nda zidaha nda bla nda bla dzvani. Leghwa dasu ŋana tsi ma dzvu nda ndəghata manzakdaway, nda ghwadaka skwiha ma vəl hlirani mida.

⁵ Nda vinda hga difatá skwi ma bizlbizla kumani. «Luwa Babila, mani ma gwal ta hliri, nda ya nda manzakdawayha ta ghəŋa hadik.»

⁶ Ka nghə yu ta ghuyatá tsa marakw ya da usa mnduha Lazglafta, nda ya da usa masləmtsəkha Yesu.

Na tsa nghanťá da mantša ya ná, ka ndərmimə yu nda ndermima katakata.

---

* 17:2 Aya 1:2 Gray nda Irmija 51:13, Isaya 23:17, Irmija 51:7.

⁷ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Nya ta ndərmimə ka mida? Dza'a mnaghamna yu ta klatá ghəŋa difatá skwi ta ghəŋa tsa marakw ya, nda ya ta ghəŋa tsa nimtak ya nzaf tsi tida, ndəfáŋ ghəŋani, ghwan̄ dulani ya.

⁸ Tsa nimtak nghə ka ya ná, si mamu ghalya, ama ta had̄ ndanana wa. Dza'a safsa ma gudzu-vrun̄† ka dza'a da vla zadakwani. Mnduha ta nzaku ta ghəŋa had̄ik, tsa gwal kul vindaku hga taŋ ma deftera hafu daga ma zrafta ghəŋa had̄ik, ya həŋ, ŋa ndermimay taŋ nda ndərmima nghan̄ər həŋ ta tsa nimtak ya. Nziya nza tsi, si mamu tsatsi ghalya, ama ta had̄ ndanana wu, ta dza'a zlagapzlaga guli.

⁹ «Hadna, nda nza na fitik na ŋa snaŋtá skwi nda mahizl, nda ya nda difil mida. Tsa ghəŋha ndəfáŋ ya ná, tsaya ghwáha ndəfáŋ nzanaf tsa marakw ya ta həŋ. Nda nza həŋ guli ka mghamha ndəfáŋ.

¹⁰ Hutaf gwal ta zlambuta mataba taŋ. Ta teke'a sani turtuk. Ta sagha a sani guli kaku wa. Dər saghaha tsatsi dazlay katsi, sira a dza'a nzdavata tsa ga mghamani ya wa.

¹¹ Tsa nimtak si ghalya ya kay, kul had̄ ndanana ya, tsatsi dza'a nzaku ŋa matghasa mgham. Tekw tsatsi mataba tsa mbsakha ndəfáŋ ya, ama ta dza'a da vla zadaku.

¹² «Tsa duliha ghwan̄ nghə ka ya ná, mghamha ghwan̄‡ ta kul mutsaftá ga mgham ya. Ama dza'a mutsafmutsa həŋ ta ga mgham ma fitik kwitikw kawadaga nda tsa nimtak ya.

---

† 17:8 Ngha ta 11:7 nda skwi ŋa ŋanata vindin̄ lu mistani. ‡ 17:12 Gray nda Daniyel. 7:24.

¹³ Ka skwa turtuk ndana tsa mghamha ya ɲa zlananta taɲ ta mbrakwa taɲ, nda ga mghama taɲ, ta tsa nimitak ya.

¹⁴ Dza'a vulay hən ta vulu nda Zwaɲa Tuwak, ɲa ɲrapta Zwaɲa Tuwak kawadaga nda mnduhani gwal hagaf tsi, gwal zabap tsi, gwal ka ɲərmani ya, ta hən. Zwaɲa tuwak mgham ta ghəɲa mghamha, tsatsi mali ta ghəɲa maliha guli,» ka'a.

¹⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i guli mantša: «Tsa imiha nghə ka nzaf gwal ta hliri tida ya ná, mnduha, nda dəmga, nda hadikha, nda gwadaha ta gwadə lu, tsahaya.

¹⁶ Tsa duliha ghwan ɲghan ka nda nimitak ya, dza'a husaɲhusa tsa marakw ta hliri ya ta hən, ɲa sudata taɲ ka zlanɲa ka fərdi'u, ɲa zuta taɲ ta slu'ani ka zadana nda vu.

¹⁷ Mantša ya ná, Lazglafta ta fanamta hən ma ndana taɲ ɲa magata taɲ ta skwi ya ta kumə tsi. Ka sagha ndana taɲ ka skwa turtuk, ka vlanɲá hən ta ga mghama taɲ ta tsa nimitak ya ha ka sagha fitika dzatá ghəɲa gwadá Lazglafta.

¹⁸ «Tsa marakw nghə ka ya guli ná, tsaya luwa dagala ta ga mgham ta ghəɲa mghamha ta ghəɲa hadik,» ka'a.

18

Zlambata Babila

¹ Tahula tsaya, ka ɲhanɲá yu ta sana duhwala Lazglafta ta saha daga ta luwa, dagala glakwa mbrakwani. Ka tsuwadəkanaftá tsa glakwa mbrakwani ya ta ghəɲa hadik demdem.

² Ka gugudatá tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a mantša:

«Nda zləmba!

Ya nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala.
Nuna ka luwa nzakwa halaway ndana tama.

Hada vla đifa inda ghwadaka sulkumha
nda ghwadaka zarakha ta mbidu lu.

³ Zlambuzlamba luwa Babila,

kabga fafa ta ghəṇani ka maga sli'inqsli'in.

Sasusasa inda mndəra mndu ta ima inaba kbatá
tsa sli'inqsli'inani ya.

Fa fa mghamha ta ghəṇa hadik ta ghəṇa tan ka
maga sli'inqsli'in nda tsi.

Nuna gwal ta tsakala ta ghəṇa hadik ka gadghəl
nda skwiha ta tadaku iri tida si da tsi,» ka'a.

⁴ Ka snantá yu guli ta sana lwi ta gwadagata ta
luwa. Ka'a mantša:

«Mnduha dá! Sli'apwasli'a ma tsa luwa ya,

kabga yaha kuni da ṇlamta ma tsa dmakwani ya,
da dədamtá kuni ma ghuya đanwa

manda ṇani guli.

⁵ Sli'apwasli'a,

kabga fərtufərtə ndikata tsa dmakwani ya dikw ta
luwa.

Zanap a Lazglafəta ta tsa ghwadaka slnani ya wa.

⁶ Ghuyanapwaghuya ta đanwa manda

va ya ghuyanap tsatsi ta mnduha!

Manda va tsaya manda va tsaya his

ka kuni planamtá skwi ya magana tsi ta sanlaha.

Ka leghwa wud turtuk ka tsatsi tanafta ima ina-
bani ta mndu ya,

ka leghwa wudwud his ka kaghuni planamta.

⁷ Taḅ ta tsa glakwani nda zatá mghamani ya
ka kuni dza'a ganap tiri ka niṇta ka skwa

hidahida.

Ka'a ta ndanay ma ghəṇani na:

“Nda nza nzakwa da ka mgham, nza a yu ka wadgu wu,

walanɗa a yu ta nzata ka skwa hidahida wu,” ka’a.

⁸ Tsaya tama, baɗu va tsa fitik turtuk ya dza’a slanaghata ghuya ɗanɗani

ta nzakway ka mtaku,

nda nzaku ka skwa hidahida,

nda maya, ɗa dɗiɗta nda vu guli.

Mgham Lazglafta ná, Lazglafta ta mbruta ya.

Tsatsi ta tsanaghatá guma* ,» ka’a.

⁹ Nghanɗa inda mghamha ta ghəɗa haɗik ta gutá sli’iɗsli’iɗ nda tsi, ta zutá mgham da tsi ta ɗiɗa tsa luwa ya ta draku, dza’a tawiɗ tawa həɗ, dza’a ɗadiɗɗada həɗ ta ghəɗ.

¹⁰ Di’iɗ dza’a nzakta həɗ, kabga zləɗa tsa ghuya ɗanɗa hada ya. Ka həɗ dza’azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila ta nzakway ka luwa dagala,

luwa ya ta mbruta!

Gi hadahada ná, tsaghaghata guma† tsa re!» ka həɗ.

¹¹ Ka taw gwal ta tsakala ta ghəɗa haɗik ta taw, ka ɗada ghəɗ ta ghəɗa tsa luwa ya, kabga haɗ mndu dza’a skugəltá huzla taɗ wa. Tsa huzlaha ya ta nzakway ka

¹² dasu, nda dzindar, nda palaha nda bla nda bla dzvani, nda skwiha lwi, nda lgutha kulefedfedá, nda lgutha ka dva ka dva, nda lgutha ta wɗaku, nda sanlaha ma lgutha ɗinaɗina, nda inda mndərga udzuha nda bla mutsay, nda inda

* **18:8** Vli ɗa gray nda aya 4:8. Aya 4: Isaya 48:20, Irmiya 50:8, 51:6, 45. Aya 5: Zrafta 18:20. 21, Irmiya 51:9. Aya 6: Zabura 137:8, Irmiya 50:29. Aya 7:8. Isaya 47:7. 9. † **18:10** Aya 9:10. Gray Izekiyel 26:16-17.

mndəra skwiha magaf lu nda sli'inja gwi'an, nda skwiha magaf lu nda kufur ka ghuvazwanj zwanj. Sanlaha guli ná, magaf nda pala lu.

¹³ Ta dzawapdzawa həŋ guli ta urdiha kavghakavgha, nda sluhwaha zdazda zi'akwani, nda ima inabi, nda rdi, nda hupu, nda hya, nda slaha, nda tuwakha, nda plisha, nda vu'aha ta nzakway ka mnda səla guli. Ta had mndu ta skugelta həŋ wa.

¹⁴ Ka tsa gwal tsakala ya nda tsa luwa ya mantsa: «Nda zada inda tsa skwiha ta zdəgaghata ya, zwaduzwada inda gadghəla gha, nda inda skwiha ta zə ka ta mghama gha tida. Mutsəglaf a ka wa,» ka həŋ.

¹⁵ Tsa gwal tsakala ta tsakala tsa skwiha ma tsa luwa, ka nuta həŋ ka gadghəl ya, di'inj nzakta həŋ kabga zləŋa tsa ghuya danwani‡ ya. Dza'a taway həŋ ta taw ŋa nzakwa tanj ka skwa hidahida.

¹⁶ Ka həŋ dza'azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila! Ta nzakway ka luwa dagala, si ta rkaftarka nda lgut kulefedfedə, nda ya nda lguta dva, nda ya nda lgut ta wdaku, nda ya nda mizidikw. Magaf nda dasu lu ta sanlaha, nda palaha ta dinuta sanlaha.

¹⁷ Gi hadahada ná, ka zadanata mndərga tsaya ma gadghəl re!» ka həŋ.

---

‡ 18:15 Aya 11:15. Gray nda Izekiyel 27:31, 36, 27:12, 13, 22, 27:31, 36.

Ka nzaktá inda gwal ta swa kwambalu, nda gwal ma kwambalu tani, nda la sludza imi tani nda gwal kasa klipi tani, di'inj nda tsi.

¹⁸ Na nghay tanj ta dukwakwa dija drakwa tsa luwa ya, ka wahu hən ta wahu. Ka hən mantsa: «Wati luwa ya dagala ɲa gray nda tsa luwa ya na?» ka hən.

¹⁹ Ka tsədə hən ta hadik ta ghən, ka taw, ka ɲada ghən, ka wahu. Ka hən mantsa: «Aya! Aya luwa dagala!

Luwa ya ta nanafá gwal kwambalu ka gadghəl. Gi hadahada ná, gi zadanatáŠ tsa re!» ka hən.

²⁰ Kaghuni gwal ta luwa, rfawarfa kaghuni ta rfu ta ghəɲa zadanatá tsa luwa* ya. Kaghuni mnduha Lazglafta nda gwal ghunay, nda la anabi. Rfawarfa ta rfu kaghuni guli, kabga tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəɲa tsa skwi magaghuna tsi ya.

²¹ Tahula tsa, ka klafta sana duhwal nda mbra ta nzakway ka duhwala Lazglafta ta sana pala dagala manda buna ka vzaghata da drəf. Ka'a mantsa: «Mantsaya dza'a vzidiɲta lu ta Babila ta nzakway ka luwa dagala, ɲa kwal kul nghəglanɲta.

²² Had lu dza'a snəglanɲta ghudzagata htimbil, dər gwal ta fa laha ka dza dewdew, nda gwal ta vya sinlak, nda gwal ta vya talakwa tani ma luwa Babila wa. Had lu guli dza'a sləglanaghata gwal vivda dər má wati ma sana skwi tsi wa. Had lu dza'a snəglanɲta ghudzaga buna ma luwa Babila guli wa.

Š **18:19** Aya 17:19. Gray nda Izekiyel 27:29-34. * **18:20** Gray nda Irmija 51:48.

23 Had tsuwadaka pitirila ta dza'a tsuwadakəglaku ma Babila wa. Had lu dza'a snəglan̄ta lwa zwan̄amidzi nda makwamidzi ma Babila wa. Ghalya ná, malaghumala gwal ta tsakalaghatá tsakala ka pdakwa sanlaha ta ghəŋa hadik. Nda tsa mbədakwa gha ya gataghata ka ta inda mndəra mnduha[†],» ka'a.

24 Ta ghəŋa tsa guli ná, ma Babila slanaghata lu ta pghatá usa la anabi, nda usa mnduha Lazglafta, nda usa inda gwal psila lu ta ghəŋa hadik[‡].

19

Laha zatá ghwa

1 Tahula tsa, ka snan̄ta yu ta lwi dagala ta n̄zlata ta luwa manda lwa tskata mnduha. Ka'a mantša: «Zləzlvawa Lazglafta, tsatsi ta mba mnduha.

N̄a Lazglafta mu glaku nda mbraku tani.

2 Nda tvani manda ya ta raku ta tsa tsi ta guma.

Ka tsanaghatá tsi ta guma ta tsa mghama sli'in̄

ta badziŋta hadik nda tsa sli'in̄sli'in̄ani ya.

Ganapga Lazglafta tiri

kabga vəl psilatani ta kwalvahani,» ka'a.

3 Ka həŋ ka mahis mantša:

«Zləzlvawa Lazglafta.

Had tsa d̄in̄ ta dukwaku ma vəl dra tsa luwa ya dza'a hlata wa,

n̄a kdekedzen dza'a gdavata tsi,» ka həŋ.

4 Ka gi zlambatá tsa halata mnduha hisamsak fwad̄ mida ya, nda tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma həŋ ya, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ta nzaku ta

† 18:23 Aya 21:23. Gray nda Irmiya 51:63. 64, Izekiyel 26:21, 26:13, Isaya 24:8, Irmiya 7:34, 25:10. ‡ 18:24 Gray nda Irmiya 51:49.

dughuruk. Ka həŋ mantsa: «Amin! Zləzlvawa Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka gwadagapta sana lwi ma tsa dughuruk ya.

Ka'a mantsa:

«Inda kaghuni kwalvahani,
kaghuni gwal ta zləzlvay,
zwani nda galata mnduha tani,
zləzlvawa Lazglafta,» ka'a.

⁶ Ka gi snaŋtá yu ta sana lwi manda lwa tskata mnduha, ta ghudzagata manda zala dagala ma ghwa, ta ŋəzlu manda ŋəzla luwa ta ghudzagata nda mbraku. Ka'a mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta! Mghama mu Lazglafta ta mbruta,

tsatsi ta ga Mgham*.

⁷ Rfamarfa ta rfu, wadəh ká mu nzata,

vlaŋmavla ta glaku,

kabga nda maga fitika klay Zwaŋa Tuwak ta makwamidzani,

nda hba vgha makwamidzani guli.

⁸ Vlaŋvla lu ta tvi ŋa suđavatá lgut kulefed feđa,

ta wuđaku, nda ghuđa guli,» ka'a.

«Tsa lgut kulefedfeđa ya ná,

slna tđukwa maga mnduha Lazglafta ya.»

⁹ Ka sana duhwala Lazglafta nda i'i mantsa:

«Vindafvinda kazlay: Rfu da gwal hagaf lu da vla za skwa zaya klay Zwaŋa Tuwak† ta makwa» kə'a.

Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nana gwadaha na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata,» ka'a.

---

* **19:6** Aya 5:6. Gray nda Zabura 135:1, Izekiyel 1:24, Zabura 97:1, 99:1. † **19:9** Gray nda Mata 22:1-14, Lukwa 14:15-24.

¹⁰ Na tsa snaŋta ɗa mantsa ya, ka zləmbata yu ka tsəlbu ta kəmani. Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə‡ ka mantsa! Mnda ksanatá slna ta Lazglafta yu manda va kagha, manda va zwanama gha ta ŋanatá kahwathwata ya marigiŋ lu nda ma Yesu. Na Lazglafta dza'a tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

Tsa kahwathwata marigiŋ lu nda ma Yesu ya ta vlata mbrakwa kla lwa Lazglafta.

Mndu ta ŋla plisa ŋusliŋ

¹¹ Tahula tsa, ka nghanťa yu ta gunatá luwa, gi ka zlagapta sana plis ka ŋusliŋ. Nərma mndu nda vərɗa mndu ta hga lu ta tsa mndu ta tsa plis ya. Tudukwa ta tsa tsi ta gumaŦ, tɗukwa ta vula tsi ta vulu guli.

¹² Manda zlgħakwa vu ya irani. Nda ndəgha zewazewaha ma ghəŋani. Mamu sana hgu vindaf lu ta vghani. Tsa hgu ya ná, haɗ sana mndu nda sna wu, ba tsatsi turtukwani yeya nda sna.

¹³ Lgut tsghumam lu ma us sudava tsi ta vgha. «Gwada Lazglafta» hgani.

¹⁴ Mbaɗa la sludziha ta luwa ka sli'i mistani ta plis ka ŋusliŋ ka ŋusliŋ, nda susudata lgutha kulefedfəɗa, ka ŋusliŋ ka ŋusliŋ, nda ghuɓa nda ghuɓa guli.

¹⁵ Ka sabə na kafay nda za wani pit ma wani ŋa zaɗanatá mnduha kul snatá ŋani, ŋa gayni ta mgham ta ghəŋa taŋ nda mani'uwa kufur, ŋa hu'anaptani ta həŋ manda hu'a yakwa inabi ma

---

‡ 19:10 Gray nda 22:8-9. § 19:11 Gray nda Izekiyel ... 1:1, Zabura 96:13, Isaya 11:4.

glifin ɲa diza imani ya. Tsaya dza'a maranɲa ka-zlay: Katakata basatá ɲudufa Lazglafta ta mbruta kə'a.

¹⁶ «Rveri ta ghəɲa rveriha, Mgham ta ghəɲa mghamha,» ká lu vindaftá hgu ta lgutani nda ya ta rkufani.

¹⁷ Tahula tsa guli, ka nghanɲá yu ta sana duhwala Lazglafta ta sladu ta fitik. Ka gugudata tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a nda inda zarak ta ndaraku ma ghuvanata luwa mantsa: «Sli'akwa sli'a ka tskavata kuni ɲa za skwa zaya skalu dagala da Lazglafta.

¹⁸ Sawa da za slu'a mghamha, nda slu'a mghamha sludziha, nda slu'a gwal nda mbra nda mbra, nda zlu'a plisha nda gwal tida tani, nda slu'a inda mnduha ta nzakway ka vu'a, nda gwal kul had'ka vu'a, zwani nda galata mnduha* tani,» ka'a.

¹⁹ Ka gi nghanɲá yu ta tsa nimtak ya, nda mghamha ta ghəɲa hadik, nda sludziha taɲ tani, ta tskavata ɲa vulu nda tsa mndu ta nzafta ta plis ya, nda ya nda sludzihani tani.

²⁰ Ka gi ksuta lu ta tsa nimtak ya kawadaga nda tsa ghwadaka anabi si ta magatá mazəmzəmha ta kəma tsa nimtak ya. Nda tsa mazəmzəmha maga tsi ya nanaghata tsi ta gwal ta tsu'aftá ɲizla tsa nimtak ya ka tsəlóu ɲa skwa wuyayni ya. Ka pghaghatá lu ta həɲ his his ta ndiri ta ndiri da duda vu ghandand.

²¹ Ka gi psilatá lu ta sanlaha nda kafay ya ta sabi ma wa tsa mndu ta nzafta ta plis ya. Ka babaghutá zarakha da slu'a taɲ.

* **19:18** Aya 17:18. Gray nda Izekiyel ... 39:17-20.

20

Vaku dambu'

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, nda klatá makuḅla gudzu-vrunṅ nda ya nda mghama zida ma dzvu.

² Ka ksafṭá tsi ta tsa makḁakatandanṅ dzidza nahadik, ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkum, halaway hgani ya. Ka habafta tsi ṅa za vaku dambu'.

³ Ka vzaghatá tsi da tsa gudzu-vrunṅ ya, ka hunustá tsi ta wa tghani ka ṅerzlafta, kada kwala tsi ta nangəltá mnduha ta ghəṅa hadik ha ka hḁatá tsa vaku dambu' ya. Tahula tsaya, ṅa zliginṭa ṅa vaku kwitikw.

⁴ Tahula tsa guli, ka nghanṭá yu ta dughu-rukha*. Ka vlanṭá lu ta mbrakwa tsa guma ta gwal ta nzaku tida. Ka gi nghanṭá yu ta hafa gwal ḁatsaghu lu ta ghəṅa tanṅ ta ghəṅa vəl mna gwada Yesu nda ya ta ghəṅa gwada Lazglafta. Hahəṅ ná, tsəlḅanṅ a həṅ ta tsəlḅu ṅa tsa nimitak ya nda ya ṅa skwa wuyayni tani wa. Hadṅ ṅizlani ta kuma tanṅ nda ya ta dzvuha tanṅ wa. Ka vramṭá həṅ, ka gə həṅ ta mgham kawadaga nda Yesu Kristi ka vaku dambu'.

⁵ Tsaya tanṭanṅa sli'agapta ma mtaku. Sanlaha ma gwal ta rwuta ná, vrəglam a hahəṅ nda hafu ha ka kḁatá tsa vaku dambu' ya wa.

⁶ Rfu da tsa gwal ta sli'agapta tanṭanṅ ma mtaku ya, nda ghuḅa hahəṅ. Ta hadṅ mahisa mtaku nda mbraku ta ghəṅa tanṅ wa. Hahəṅ ná, dza'a nzakway həṅ ka gwal ta dra skwi ṅa Lazglafta nda ya ṅa Yesu

---

* **20:4** Gray nda Daniyel. 7:9, 22.

Kristi, ɲa gay taɲ ta mgham kawadaga nda Kristi ka vaku dambu'.

Kdatá mbrakwa halaway

⁷ Manda kdatá tsa vaku dambu' ya, ɲa pligiɲtá halaway ma gamakani,

⁸ ɲa sabani da nangelta mnduha ta ghəɲa hadik demdem, ta nzakway ka hadika Gwagw nda Magwagw, kada tskanata tsi ta həɲ ɲa vulu. Manda wutak ma ghwa mbsaka taɲ.

⁹ Ka sli'agaghata həɲ ma inda vli ta ghəɲa hadik, ka wamtá həɲ ta ghuɓa mnduha Lazglafta nda tsa luwa dɓu Lazglafta ya tani. Ama ka saha vu daga ta luwa ka dughwadutá həɲ.

¹⁰ Ka gi klaftá lu ta tsa halaway ta nana həɲ ya ka vzagghata da duda vu ghandand ma vli hada tsa nimitak nda ghwadaka anabi ya, ɲa giri ɲa taɲ hada nda fitik tani, nda rvidik tani ha ɲa kdekedzen.

Dzatá ghəɲa guma

¹¹ Tahula tsa, ka nghanɲtá yu ta sana dughuruk ka ɲusliɲ dagala, ta nzaku mndu tida. Ka nutá hadik nda luwa lay ta kəmani. Nghəglanɲta a lu ta həɲ wa.

¹² Ka gi nghanɲtá yu ta gwal ta rwuta, galata mnduha nda zwani tani ta nzaku ta kəma tsa dughuruk ya. Ka gwananaftá lu ta defteriha. Ka gunanaftá lu ta sana defteri ta nzakway ka deftera hafu. Ka tsanaghata lu ta guma ta gwal ta rwuta taɓta slnaha taɲ ta magata həɲ manda va ya nda vinda ma tsa defteriha ya.

¹³ Ka varanaktá drəf ta mnduha ya si rwana tsi. Ka varanaktá mtaku nda vla tska vgha gwal ta

rwuta ta ya si da hahəŋ. Ka tsanaghatá lu ta guma ta həŋ taḃta slnaha taŋ ta magata həŋ.

¹⁴ Ka gi klafta lu ta mtaku nda vla tska ta vgha gwal ta rwuta tani, ka pghaghata da duda vu. Tsa duda vu ya ta nzakway ka mahisa mtaku.

¹⁵ Ka slanagha a lu ta vindatá ta hga dər wati ma mndu ma tsa deftera hafu ya wu katsi, dza'a klafkla lu ta tsa mndu ya ka vzaghata da duda vu.

21

Lfida luwa nda lfida hadik

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta sana lfida luwa nda sana lfida hadik. Lula taŋtaŋa luwa nda taŋtaŋa hadik, ta had drəf guli wa.

² Ka gi nghanṭá yu ta saha luwa dagala nda ghuḃa, ta nzakway ka luwa Ursalima ta luwa daga da Lazglafta. Nda rkarkani manda makwa ta dza'a da zə'al.

³ Ka snanṭá yu ta sana lwi ta gugudagapta ma dughuruk. Ka'a mantsa: Wya həga tumpula nza-kwa Lazglafta mataba mnduha! Na nzakwani kawadaga nda həŋ, na nzakwa taŋ ka mnduhani, na nzakwa tsatsi guli kawadaga nda həŋ,

⁴ na masanaptani ta həŋ ta inda ima taw ma ira taŋ. Ta had mtaku dza'azlay dekdek wa. Ta had taw dza'azlay dekdek guli wu, dər wahu, dər kuzlakwa skwi, kabga lula* taŋtaŋa skwiha.

⁵ Ka tsa mndu ta nzafta ta dughuruk ya mantsa: «Ndana tama, wana yu ta magaftá inda skwi dem-dem ka lfidani,» ka'a. Ka'a guli mantsa: «Vindaf

---

* **21:4** Aya 1:4. Gray nda Isaya 65:17, 66:22, 52:1, 61:10, Izekiyel ... 37:27, Livitik 26:11-12, Isaya 25:8, 35:10, 65:19.

vinda, kabga na gwaḁaha na ná, kahwathwata nzakwani, skwi ṅa faftá ghəṅ tida ya,» ka'a.

⁶ Ka'a nda i'i guli mantša: «Nda kḁa tama! I'i zlraftani nda kḁavaktani, i'i nahani nda kwana-hani. Mndu ya kuzlanṭa ndala, dza'a vlanṽla yu ta dzuḁaya imi ta vla hafu ka mbalay.

⁷ Mndu ya ta zatá ghwa, dza'a vlanṽla lu ta tsa skwiha ya. Dza'a nzakway yu ka Lazglaftani, dza'a nzakway tsatsi guli ka zwaṅa† ḁa.

⁸ Ama gwal ta yaḁi, nda gwal ta mbrəs, nda gwal ta maga manzakḁaway skwiha, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal ta maga sli'insli'in, nda gwal ta mbaḁaku, nda gwal ta wuya skwi, nda inda gwal ta tsakalawi ya, da dudu vu ghandand dza'a pghaghata lu ta həṅ. Tsaya ta nzakway ka mahisa mtaku,» ka'a.

Lfida Ursalima

⁹ Tahula tsa, ka sagha sani turtuk mataba tsa duhwalha Lazglafta ndəfán, ta ṅanjanatá leghwaha ndəfán, nda ndaghatani nda tsa ghuya ḁanwaha ndəfán ka kwanahani ya. Ka gwaḁgihatá tsi, ka'a mantša: «Saghasa! Ka maraghata yu ta mak-wamidzi ta nzakway ka markwa Zwaṅa Tuwak,» ka'a.

¹⁰ Ka klaghatá tsi ta i'i kay guli ma Sulkum ta sana ghwa‡ dagala nda slra. Ka marihatá tsi ta luwa dagala nda ya nda ghuḁa ta nzakway ka Ursalima ta saha ta luwa daga da Lazglafta.

¹¹ Tsa luwa ya ná, ta wḁaku da glakwa Lazglafta, ta wḁaku manda pala nda sgit tida, manda pala dzasfa ta wuḁaku manda dalagar.

† 21:7 Gray nda 2 Sam. 7:14, Zabura 89:27-28. ‡ 21:10 Gray nda Izekiyel ... 40:2.

12 Njam ma muhul dagala nda slra lu ta tsa luwa ya. Ghwanɲɲɔ his watghaha tida, ghwanɲɲɔ his duhwalha Lazglafta ta wa tsa watghaha ya, nda vivindatá hgəha tida guli. Hgəha mndəra zwana la Isra'ila ghwanɲɲɔ his tsa hgəha ya.

13 Watghaha hkən nda tvə mndəra luwa, watghaha hkən nda tvə Nur, watghaha hkən nda tvə Sud, watghaha hkən nda tvə Mazuŋ.

14 Ta palaha ghwanɲɲɔ his thafta lu ta mndəra tsa muhula tsa luwa ya. Ka vivindaftá lu ta tsa palaha ya ta hgəha gwal ghunay ghwanɲɲɔ his, gwal si ta dza'a mista Zwanɲa Tuwak.

15 Da tsa mndu ta gwada nda i'i ya ná, mamu dafa dasu ma dzvani ɲa graftá tsa luwa ya, nda watghahani, nda muhulani* tani.

16 Fwad slərpa tsa luwa ya. Ka gragra tsa slərpuhani ya guli. Ka graftá tsi ta tsa luwa ya nda tsa dafa ya ka meli dəmbu' his nda fwad dərmək. Slrakwani nda bughwatani, nda lafani ta luwa, ka skwa turtuk tsahaya.

17 Ka graftá tsi ta slada tsa muhul ya, ka mbədaftá tsi ka səla dərmək nda fwad mbsak fwad mida. Manda va ya snu mnduha ta mbəday mbədafta duhwala Lazglafta.

18 Baf nda sana pala ta hgə lu ka Dzaspa lu ta tsa muhul ya. Tsa luwa ya, baf nda dasu dze'dze' lu manda skwi ka dalagar.

19 Thatá mndəra muhula tsa luwa ya ná, nda palaha kavghakavgha ya ta dīnuta katakata rkanaftha lu ta rka. Tanɲanɲa palaka thatá mndərani,

---

§ 21:13 Aya 12:13. Gray nda Izekiyel ... 48:30-35. * 21:15 Gray nda Izekiyel ... 40:3.

nda palaka Dzaspa. Mahisani, nda palaka Safir. Mahkənani, nda palaka Kalsedwan. Mafwadani, nda palaka Imrud.

²⁰ Mahutafani, nda palaka Sarduniksa. Mamku'ani, nda palaka Sardwana. Mandəfəŋani, nda palaka Krisuwalit. Matghasani, nda palaka Beril. Matəmbayani, nda palaka Tupaz. Maghwanəpədə ndeŋani, nda palaka Hyasiŋta. Maghwanəpədə hisani, nda palaka Tista.

²¹ Tsa watghaha ghwanəpədə his ya ná, palaha ghwanəpədə his ya. Tsa palaha ya ta hgə lu ka Perla. Tvi ma tsa luwa ya ná, ka dasu dze'dze' nzakwani, ta wdaku manda dalagar.

²² Ma tsa luwa ya, ngha a yu ta həga Lazglafta wa. Mgham Lazglafta ta mbruta ta nzakway ka həgani, mantsa ya Zwanə Tuwak guli.

²³ Zba a tsa luwa ya dər fitik, dər tili ŋa tsuwadaka vli mida wa. Glakwa Lazglafta ta tsuwadaka vli mida. Zwanə Tuwak pitirla tsa luwa ya.

²⁴ Dza'a mbadə ma tsuwadək inda mndəra mnduha ta mbada, ŋa hładamta mghamha ta ghəŋa hadik ta gadghəlha taŋ da tsa luwa ya.

²⁵ Had lu dza'a walaŋta hahaftá watgha tsa luwa ya gifitik wa, ta had rvidik dekdek hada wa.

²⁶ Dza'a hładamhla lu ta inda skwiha dīnadīna nda gadghəla inda mndəra mnduha da tsa luwa ya.

²⁷ Had skwi kul ghuḅaku dza'a lami da tsa luwa ya dər mndu ta vziŋtá ghəŋani ka maga manzakdaway skwi, nda gwal ta tsakalawi wa. Ba gwal nda vinda hga taŋ ma deftera hafu da Zwanə

Tuwak† yeya dza'a lami.

22

¹ Tahula tsa, ka marihatá tsa duhwala Lazglafta ya ta ghwa ima ta vla hafu, ta wudaku manda dala-gar, ta mbəzagapta ma dughurukwa i Lazglafta nda Zwaŋa Tuwak*,

² ta mbaða ta tvi ma tsa luwa ya guli. Ta slərpuha tsa ghwa ya guli, mamu fwa hafu. Ghwanpɔdə his kə'a ta yafta ma vaku. Tili tili kə'a ta yaku. Ta mbamba inda mndəra mnduha lu nda sluhwahani.

³ Had skwi ksi'af Lazglafta† dza'a lami da tsa luwa ya wa.

Dughurukwa Lazglafta nda ŋa Zwaŋa Tuwak dza'a nzaku ma tsa luwa ya, ŋa tsəlɔay kwalvahani ta tsəlɔu ŋani.

⁴ Dza'a nghanŋgha hən ta kumani, dza'a mamu hgani ma bizlbizla kuma taŋ guli.

⁵ Had ta a rvidik dekdək wa. Zbəgəltə a hən dər pitirla, dər tsuwadaka fitik wu, kabga Mgham Lazglafta dza'a tsuwadaka hən ŋa gay taŋ ta mgham ha ŋa kdekedzen.

Vragata Yesu Kristi

⁶ Tahula tsa, ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Kahwathwata na gwada na, gwada ŋa faftá ghən tida ya, Mgham Lazglafta ya ta valanťa Sulkumani ta la anabi ta ghunaftá duhwalhani ŋa

---

† 21:27 Aya 23:27. Gray nda Isaya 60:19-20, 60:3-5, 60:11, 52:1, Izekiyel ... 44:9. * 22:1 Gray nda Izekiyel ... 47:1, Zakari 14:8.

† 22:3 Gray nda Zakari 14:11, Zrafta 3:17.

maranata kwalvani ta skwi ya gi dza'a magaku,» ka'a.

⁷ Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, tfawi ta ghəŋa gwal ta ŋanata tsghata lwa Lazglafta ma na defteri na!» ka'a.

⁸ Ii Yuhwana ta sŋanta nda sləmənə dā, ka ng-hantā yu nda ira dā ta tsa skwiha ya. Manda sŋanta dā ka ng-hantā yu, ka zləmbatā yu ta kəma tsa duhwala Lazglafta ta maray ŋa dā ya, ka tsəlbu ŋani.

⁹ Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə ka mantsa! Mnda ksa slna yu manda va kagha, manda va zwanama gha la anabi, manda va gwal ta snata gwađa ma na defteri na, ŋa Lazglafta tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

¹⁰ Ka'a nda i'i guli mantsa: «Yaha ka da kwal kul mna na tsghata lwa Lazglafta ma na defteri na, kabga ndusakndusa fitik.

¹¹ Ka ghwadaka skwi kumanj mndu ta magay ya, kdayni ta maga ghwadaka skwani. Ka skwi ŋa mbiday nda mbida kumanj mndu ta magay ya, kdayni ta magay. Ka nzaku tdukwa kumanj mndu ta magay ya guli, kdayni ta magay. Mndu ya nda ghuḅa ya, ka kda tsi ta nzakwani nda ghuḅa‡,» ka'a.

¹² Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, dza'a kladanaghata nda nisəla yu, ŋa vlanjā inda mndu taḅta slnani maga tsi.

¹³ Ii zraftani, i'i kdavaktani. Ii nahani, i'i kwanahani. Ii tantanani, i'i kdavaktani,» ka'a.

¹⁴ Nda tfawi ta ghəŋa gwal ta ghuḅaptā lguta tanj. Hahəŋ gwal dza'a mutsaftā laviŋta za yakwa fwa

‡ 22:11 Gray nda Daniyel. 12:10.

hafuŠ, nda lami nda ta watgha tsa luwa ya.

15 Ama gwal ta nzakway ta magaku manda kriha, nda gwal ta mbəđaku, nda gwal ta maga sli'inqsli'inj, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal wuya skwi, nda inda gwal zđəgana tsakalawi, ta tsakalay həŋ guli ya, ma bli dza'a zlanata lu ta tsahaya.

16 «I'i Yesu ta ghunaftá duhwala da ŋa mnananťá tsa skwiha ya ta Igliz. I'i ná, zivra mghama Dawuda yu, gumbəzla ta wdaku gasərđək yu,» ka'a.

17 Ka i Sulkum nda makwamidzi mantša: «Saghasa,» ka həŋ.

Ka inda mndu ya ta snay guli mantša: «Saghasa,» ka'a.

Mndu ya ta kuzlanťa ndala, ka sawi tsi da sa ima hafu, dza'a vlanťla lu ka mbalay*.

Dzatá ghəŋani

18 Ka yu ta mnananťá dər wati ma mndu ya ta snanťá na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na ná. Ka sganaghasga mndu ta sana skwi katsi, dza'a ganapga Lazglafta tiri nda tsa ghuya đanwaha vindam lu ma na defteri na.

19 Ka klanaghukla mndu ta sana skwi mataba gwadaha ma na defteri† ta nzakway ka tsghatá lwa Lazglafta na katsi, dza'a klanaghukla Lazglafta ta mayakani ma yakwa tsa fwa hafu ya, nda ya nda tsa luwa nda ghuđa ya, manda va ya nda vinda ma na defteri na.

Š 22:14 Gray nda 2:7, Zrafta 2:9, 3:22. * 22:17 Gray nda Isaya 55:1. † 22:19 Aya 18:19. Gray nda Vrafta ta zlahu 4:2, 13:1.

²⁰ Ka na mndu ta nghanjá na skwiha na ta mnay ná, «Ani, wya yu gi ta lagha.»

Amin! Saghasa gha Mgham Yesu‡!

²¹ Ka nza zɔakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni demdem.

---

‡ 22:20 Gray nda 1 La Kwarent 16:22.

Deftera Lfida Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898